

EL MIRALL

Núm. 107

500 ptes./ 3'01 Euros.

Dossier

*1999 en política,
cultura, turisme,
economia
i esports*

Entrevista

*Damià Pons:
"El català no
té garantida
la seva
supervivència
a Balears*

Reportatges

*Els 50 anys
de l'Institut
d'Estudis
Eivissencs*

*Què és
l'efecte 2000?*

Semblança

*Toni Torrens,
la cultura del
poble per al poble*

Opinió

*Pros i contres
de l'ecotaxa*

Seccions: societat • itineraris • cinefàgia • art • llibres

La seva confiança ho fa possible

"SA NOSTRA"
Amb la nit de
la Cultura

Balears Sa Nostra Raó de Ser

Així reinvertim els nostres beneficis a "SA NOSTRA", realitzant exposicions, projeccions de cinema, activitats literàries i conferències, oferint un programa musical per a tots els gustos, recolzant les més diverses manifestacions artístiques i, en definitiva, donant suport a la cultura i posant-la a l'abast de tothom. Perquè el benestar de la gent de **Balears** és "SA NOSTRA" raó de ser.

Gent de
confiança

"SA
NOS
TRA"

CAIXA DE BALEARS

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

President: Antoni Mir

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila

**Producció, administració
i publicitat:**

C/ de la Impremta, 1
07001 Palma (Mallorca)
Tel.: 971 725937
Telefax: 971 719385

Apartat de correus 179
07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmases)
08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15
46001 València

**Web i adreça de l'OCB
a Internet**

<http://www.portal.com/ocb>
e-mail: ocb@internet.com

Director:

Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:

Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:

Tomeu Martí i Florit

**Consell de redacció /
col·laboradors**

Francesc Bujosa
Catalina Valriu
Antoni Ginard
David Ginard
Antoni Marimon
Biel Mesquida
Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament
l'opinió dels autors.

Coberta: Xam

Fotos: Pep Pastor

Maquetació i fotocomposició:

Documenta Balear SL

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel.: 971 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i

Documentació

Edifici Guillem de Cervera

de Cervera

Dossier 5

FEIM BALANÇ DE L'ANY 1999

Ara que entrarem a l'any 2000, hem volgut pegar un cop d'ull a allò que ha estat la realitat illenca durant 1999. Hem fet balanç en matèria política, econòmica, turística i esportiva. Vistos els resultats, la realitat de les Balears es presenta encoratjadora, la qual cosa fa pensar.

4 Editorial

19 L'ecotaxa

Pros i contres,

per Joan Buades i
Josep Oliver

23 Reportatge

Els 50 anys de l'Institut
d'Estudis Eivissencs, per
Felip Cirer

Reportatge 17

**LES BALEARS, UN CENTRE CULTURAL
DE LA MEDITERRÀNIA**

En els propers quatre anys la Direcció general de Cultura del Govern balear dedicarà 300 milions de pessetes a la promoció exterior de les Illes Balears. Un Consorci promourà la participació dels productors culturals illencs a fires, festivals, trobades i altres esdeveniments de caire internacional.

37 Reportatge

Què és l'efecte 2000?

Un reportatge de Llorenç Valverde ens explica tot el que cal saber per afrontar l'efecte 2000 sense conseqüències greus. Cal prendre mesures, no és cert que això de l'efecte 2000 sigui una simple operació de màrqueting per donar feina a informàtics desenfrenats.

Societat 41

Entrevista a Hans-Ingo Radaz, un filòleg de llengua romànica nascut a Frankfurt que ha publicat un manual alemany-mallorquí

Entrevista 29

DAMIÀ PONS, CONSELLER D'EDUCACIÓ I CULTURA

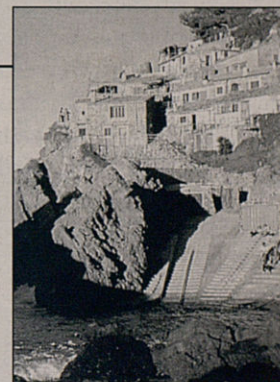
A l'entrevista que publicam en aquest número d'*El Mirall*, Damíà Pons mostra la seva preocupació per la supervivència de la llengua i la cultura catalana a les Balears. Creu que s'han d'emprendre accions més enèrgiques per garantir aquesta supervivència i per la integració cultural de totes les persones que vénen de fora.

SUMARI

Semblança 28

Toni Torrens, la cultura del poble. Nils Burwitz ens ofereix la seva particular i original visió de Toni Torrens, un home que ha treballat bona part de la seva vida en defensa de la cultura popular.

Tendències

Itineraris

Gaspar Valero 44

Cinefàgia

Matías Vallés 48

Art

Cristina Ros 50

Llibres

Biel Mesquida 52

La Botiga

El Mirall 54

Una **Junta** sòlida i preparada per als propers **4** anys

La nova Junta Directiva de l'OCB ha estat elegida per als pròxims 4 anys amb un amplíssim percentatge dels vots d'una Assemblea General extraordinària que es va convocar el propassat dos de desembre i que va tenir una assistència rècord d'associats.

La claredat indiscutible dels resultats electorals, l'absoluta llibertat d'expressió dins l'assemblea i l'escrupulosa coherència democràtica de la mateixa votació no podran ser posats en discussió.

Encara que el president, vicepresident, tresorer i secretari ja podien haver estat electes des del moment que no hi havia cap altra candidatura alternativa per a aquests càrrecs, tots ells se sotmeteren a la votació directa. Cal subratllar que les llistes de les eleccions a la Junta Directiva de l'OCB són totalment obertes i es vota nom per nom i càrrec per càrrec, a diferència de les convocatòries electorals a totes les institucions (municipals, autonòmiques, generals...) i altres eleccions internes als partits i institucions, que són amb llistes tancades i bloquejades, és a dir, que no se'n pot excloure cap nom o afegir-hi els d'altres candidatures.

El candidat a president va sortir reelegit per quatre anys amb gairebé el 80% dels vots vàlids emesos. Cal fer notar que el 76 % de les paperetes de votació varen optar per fer costat a tota la candidatura conjunta, amb 64'5 punts de percentatge més que la més votada de les candidatures individuals. Candidatura conjunta que s'havia presentat com "un equip experimentat, competent, compacte i que defensarà com a bé més preuat la imprescindible independència de l'OCB de qualsevol força política o grup de pressió i la incidència efectiva de l'Obra en la nostra societat, més enllà de declaracions d'objectius o de bones intencions". Una candidatura que representava a la pràctica tots els sectors de l'Entitat i amplis col·lectius de la nostra societat que d'una manera o altra caminen en la mateixa direcció que l'OCB. Així, les delegacions i publicacions de l'OCB als pobles de Mallorca; els ensenyants que han estès l'ensenyament en català al llarg de les darreres dècades, avui agrupats a l'entorn del Moviment d'Escoles Mallorquines i les agrupacions de professors d'ensenyament mitjà; la UIB i la ciència en llengua catalana; la premsa forana; els Joves per la Llengua; el Grup Blanquerna; l'Associació Voltor, els equips humans que han fet possible o estalonat els cursos de català, les mobi-

litzacions per la Llengua i l'Autogovern dels noranta, la revista *El Mirall*... una candidatura que presentava un projecte en positiu, integrador, disposat a recollir del debat d'idees totes aquelles propostes que anassin en bé de l'OCB i la seva capacitat d'incidència social.

Una altra dada significativa és l'orientació dels vots no emesos a favor de la candidatura conjunta, i en aquest sentit destaca el fet que de tots aquests vots, que foren un total de 407, el 75% va anar a candidats de l'esmentada candidatura conjunta i un 24% a membres de les candidatures alternatives. Novament s'evidencia la solidesa i la representativitat de tots i cadascun dels càrrecs elegits. Així, a més a més del 79,6%, amb 242 vots, obtingut pel president, el vicepresident obtingué 263 vots (el 86,51%), el tresorer 255 vots (el 84,9%) i el secretari 258 vots (el 84,5%).

Els membres de les candidatures alternatives obtingueren respectivament 35, 34 i 29 vots (l' 11,5%, l'11,2% i el 9'5%). El més destacat portaveu d'aquests candidats alternatius i que actuà fins al final del recompte de vots com a interventor va ser Joan March, vicesecretari general del PSIB-PSOE.

La junta directiva ha assumit públicament el seu compromís amb fer entre tots i amb tots una entitat "forta, oberta, eficaç, reivindicativa i necessària" i va presentar un primer paquet de mesures per incorporar activament a la tasca de l'associació els socis i les delegacions estructurades als pobles de l'illa. En aquesta nova etapa sociopolítica, l'Obra ha de continuar exercint un paper capdavanter, adequat a les noves necessitats. Segur que, amb el desig de participació demostrat a les assemblees de desembre i havent-s'hi marcat clarament una voluntat de ser independent de qualsevol força política, l'Entitat en sortirà reforçada i trobarà la manera d'incorporar a la defensa del seu ideari la majoria d'una societat que, ara sí, pot trobar per primera vegada polítiques de país promogudes des de les institucions públiques. Hi ha una clara consciència que l'Obra continua essent necessària, com també el compromís personal cívic i lingüístic d'aquestes dotzenes de milers de persones que de manera conscient no només s'han mobilitzat activament a les Diades per la Llengua, o als Correllengua, sinó que dia a dia han estat conseqüents amb l'ús i la defensa d'un idioma i d'un país. Tota aquesta força s'ha de mantenir viva, ferma i cohesionada. Aquest és un dels grans reptes que té davant seu la nova Junta Directiva i tota l'Obra Cultural Balear.

Feim balanç de l'any 1999

L'any 1999 és a punt de concloure i hem volgut fer un balanç del que han estat aquests 12 mesos pel que fa al món polític, cultural, turístic, econòmic i esportiu. Sens dubte, les eleccions del mes de juny foren les protagonistes de l'any, perquè suposaren un canvi de color polític en el

Govern de la Comunitat balear. En l'àmbit turístic s'ha batut el rècord de visitants, l'economia ha assolit les taxes més altes dels darrers anys, hi ha hagut abundància d'esdeveniments culturals i, en matèria esportiva, el R.C. Mallorca ha aconseguit jugar la final de la Recopa.

L'any 1999 ha portat un evident canvi polític a les institucions balears. Per primera vegada a la història autonòmica balear, quatre de les cinc més importants institucions balears són governades per majories diferents a la del PP. Només l'Ajuntament

de Palma queda en mans dels conservadors. La resta, consells insulars i Govern, són governats per l'esquerra o el centreesquerra. És evident, per tant, que hi ha hagut canvis. Però quins són exactament aquests canvis?

Balears, 1999

Quin és el canvi?

El que és segur és que el model socioelectoral balear pràcticament és el mateix d'ençà dels anys de la transició o dels primers de l'autonomia. El comportament del cens electoral gairebé es manté inalterat i els resultats de 1999 no han introduït cap novetat. El PP és el partit que té, amb gran diferència sobre el segon, la majoria dels vots. A qualsevol país normal un partit amb aquest suport seria el que governaria. Per què no passa el mateix a les Balears? Per diverses raons.

La primera raó és, diguem-ne, de

meu parer, que el Factor Munar no tenguí cap tipus de transcendència social, a no ser comentaris de cafè.

Arribam així a la segona raó per la qual no governa (ara, perquè no és que sigui incompatible) el PP: el Factor Munar. I què és? L'adopció d'una forma de fer política allunyada de tota lògica representativa (excepte a Itàlia, on l'escepticisme social envers els polítics és semblant al que existeix a les Balears) però en perfecte sintonia amb el menfotisme social respecte a la vida política. Així s'explica que el partit amb manco repre-

ta que el 80% dels escons del Consell no són nacionalistes. Més o manco les mateixes proporcions es donen amb els percentatges de vot, ja que els dos nacionalistes esmentats representen només el 22,6% del vots emesos a Mallorca, mentre els no nacionalistes són el 77% (el 0,4% restant el va tenir ERC). Aquest dissociació entre el sentit del vot i la correspondència en el poder institucional s'ha convertit en un fenomen generalitzat a la vida política mallorquina, especialment a la municipal (Alaró, Maria, Manacor, Puigpunyent...) on ja és normal que el manco votat tenguí la batlia a causa d'estranyes pactes. El resultat de tot plegat, socialment, quin és? Escàndol? Crítiques massives? Ca! A ningú no li importa. Excepte, és clar, a aquells que perden el poder a cada institució.

La dissociació entre representació real i poder obtingut no es produeix només entre nacionalisme i no-nacionalisme. Si ho miram des de la tradicional separació política i ideològica entre esquerra i dreta, ens trobam que Mallorca és una terra clarament conservadora. Efectivament, el vot del PP (44,3%) i d'UM (9,1%) situen el 53,4% dels votants del 13 de juny de 1999 en posicions polítiques de dreta o, més genèricament, de centredreta. Com a dada significativa, l'increment del vot de centredreta respecte a 1995 és del 2,3% (PP i UM tengueren conjuntament un 51,1%). Així que tenim que el vot conservador i/o moderat-conservador és creixent a Mallorca i resulta que la institució insular, el Consell, és governada pel centreesquerra. Més o manco el mateix passa a totes les Balears, on el PP té el 43,9% dels vots i UM el 7,3%, de manera que el bloc de centredreta obté una clara victòria, amb un 51,2%

AQUEST ANY, EL FACTOR MUNAR HA POSAT CAP PER AVALL EL SISTEMA DE REPRESENTACIÓ A LES BALEARS

substrat sociopolític. Les Balears és una comunitat on la vida política és contemplada des d'un *militant* escepticisme per la immensa majoria de la població. Hi ha poca participació a les eleccions locals, i dels que hi participen crec que una considerable part s'ho pren amb manco seriositat que quan es tracta d'eleccions generals. Millor dit: la majoria de la gent no és que vegi l'autonomia com una cosa de mel i sucre, perquè tampoc no és això, però sí que té la idea que la política de veres, la que l'afecta de forma essencial, és la que es fa a la capital, a Madrid. Per tant, i a pesar que a les eleccions locals el vot s'exerceix més o manco amb el mateix sentit que a les generals, la diferència és que les conseqüències a l'hora de formar governs no importen tant. Aquest, diguem-ne menfotisme generalitzat explica, al

sentació obtingui la presidència d'una institució, com és ara el Consell el 1995, sense que esclati un escàndol. A una comunitat, o un país, *normal*, això és impensable. El Factor Munar, a més, ha aconseguit que ara ja gairebé tothom vegi com a normal que un partit amb poca representació obtingui el màxim poder. El Factor Munar ha posat cap per avall el sistema de representació a les Balears, aquest 1999. UM té la presidència del Consell amb només 3 diputats sobre 33, i comparteix el govern de la institució amb l'altra minoria nacionalista, el PSM, que té 4 diputats. En total, idò, dos partits que tenen 7 diputats sobre 33, (una mica més del 20%) tenen el control polític de la institució, i no es tallen gens a l'hora de dir que governaran amb criteris no de consens sinó estrictament nacionalistes, quan resul-

dels vots. Però el Govern balear és no ja de centreesquerra, sinó únicament d'esquerra.

Com és possible que es produeixi aquest alteració? Ja he dit el perquè crec que socialment ha estat possible. Però, i políticament? Aquesta és la tercera raó per la qual no governa el PP. UM, després de l'experiència de 1995, ha sabut *llegir* ben hàbilment el menfotisme social i ha apostat fins al límit, segurament amb la convicció (que per a mi és fonamentada) que la reorientació d'aliances que va començar fa 4 anys no li reportarà cap estigmatització social (més aviat al contrari). Així, en lloc de pactar amb la dreta, ha pactat novament amb l'esquerra i ha capgirat tot l'entramat institucional important, excepte Palma: un bloc nacionalista socialment i electoralment minoritari governa el Consell, i l'esquerra minoritària enfront del majoritari centredreta governa les Balears, i deixa el partit majoritari a l'oposició. És mereixedor de comentari a part el fet, a més, que en el cas del Consell s'hi afegeix una circumstància encara més original: 10 diputats (els del PSIB, EU i Els Verds) estan inaugurant una nova conceptualització política. No són ni oposició ni poder; són una mena de grup de sords, cecs i muts diputats que voten allò que se'ls diu perquè el Govern insular pugui fer una política en part de dretes i globalment nacionalista, amb aquests 10 vots que són d'esquerres i no nacionalistes. A canvi de la seva humiliant condició, els seus col·legues del Govern poden exercir el poder però en aquest cas sense tenir la correspondència d'una UM ni sorda, ni cega, ni molt manco muda, sinó ben disposada, i bé que ho demostra, a condicionar quan ho creu necessari el *radicalismes* d'esquerra o ecologistes.

Aquesta situació, vertaderament desgavellada, aquí s'ha convertit en normal i en bona part ha estat possible per mor de, paradoxalment, el partit majoritari, que és el més perjudicat, el PP. I arribam així a la cinquena i darrera raó per la qual el PP no governa. Els conservadors, sota el lideratge (és

Una de les primeres fotos de família després de la formació del Pacte de Progrés.

una manera de dir-ho) de Jaume Matas i el seu reduït cercle d'assessors, han impulsat un model d'enfrontament politicoelectoral del tot suïcida. Decidiren situar-se al marge de tota la resta dels partits. Allà on tothom reivindicava el que fos (protecció mediambiental, restriccions urbanístiques, desenvolupament de la normalització lingüística i cultural...) el PP no tan sols no hi era sinó que es convertia en la paret contra la qual xocaven les pretensions de tots els altres partits. Així, a poc a poc, les divergències entre els *no PP*, que són de tot tipus, s'anaren fent de cada vegada més secundàries respecte a la seva altra naturalesa, que esdevingué la més important: la de

resistents, costat a costat, de les agressions del PP.

Vengueren les eleccions i, és clar, UM, agredit pel PP tant o més que els altres, i coneixedors els nacionalistes de centredreta que la societat mallorquina no els castigaria per fer una política d'aliances que a la pràctica posa la relació representació-poder de cap per avall, se saberen aprofitar de tot plegat, i se n'anaren amb l'esquerra i així permeteren crear un nou mapa polític que no es correspon amb la realitat socioelectoral, però que els beneficia molt, i en el qual tot gira al seu voltant. Això és l'únic que ha canviat. Que no és poca cosa, no.

Miquel Payeras

ELS CONSERVADORS, SOTA EL LIDERATGE DE MATAS, HAN IMPULSAT UN MODEL D'ENFRONTAMENT POLITICOELECTORAL SUÏCIDA

Per setè any consecutiu, el 1999 a Mallorca ha assolit un nou rècord de visitants, de despesa turística, de creixement de l'economia i d'ocupació de la població activa de la nostra comunitat, i s'ha

confirmat que la nostra illa continua gaudint d'un fort atractiu per als ciutadans europeus i que el plantejament econòmic de la nostra Comunitat és correcte, en línies generals.

Nous rècords de visitants i despesa turística

Però enguany ha esclatat amb força la polèmica sobre el nostre model productiu. Fa dos anys, al vespre del Foment, el president Jaume Matas i jo demanàrem prudència en el desenvolupament econòmic i urbanístic, preparació davant els reptes del segle XXI i debat polític per definir tots plegats com volem que sigui la nostra illa i la nostra societat en el futur.

Personalment, pens que el disseny de la Mallorca del proper segle pertany als nostres fills, perquè la nostra generació ja ha gaudit de l'oportunitat de canviar el seu món i no podem ser tan egoistes com per deixar-los més fets irreversibles.

Dos anys després d'aquell vespre no ens podem plànyer de la manca de debat, culminat amb un canvi polític que com a Foment no ens correspon qualificar. Només podem, doncs, opinar sobre les altres dues recomanacions que es feren fa dos anys.

A la Junta pensam que la prudència —una virtut ben tradicional dels mallorquins i parenta pròxima de la humilitat—, l'austeritat i la constància haurien d'aplicar-se sovint.

Si l'establiment de moratòries per tal d'evitar fets consumats és prova de prudència, no ho és la pressa de promulgar lleis sense estudiar-les i discutir-les tot el que faci falta i sense paciència per consensuar-les amb els grups que afecten i amb els adversaris polítics, i assegurar així que aquests no tractaran de canviar-les quan en tinguin l'oportunitat.

Hem recomanat públicament que, com que cap grup social ni polític no podrà imposar indefinidament els seus interessos, s'hauria d'aprofitar el caràcter pacifista dels mallorquins per assolir un consens baldament que sigui de mínims. I com que sabem que no és tan important fins on arriben les

lleis com que siguin aplicades estrictament, i que això és el que sovint ens ha fallat més, caldria reforçar la capacitat d'inspecció i de sanció de les nostres administracions.

Si la modificació progressiva de les regles del joc socioeconòmic és senyal de prudència, les mesures que provoquen inseguretat jurídica i que poden frenar la inversió no en són gens.

Hem de recordar avui, no tant per mor de decisions preses pel nou Govern en els seus primers cent dies com per interpellacions i declaracions de representants dels partits que li donen suport, que el nou Govern té el dret i, fins i tot, el deure de canviar la gestió i la planificació futura de la nostra *res publica* en funció de la voluntat de la nova majoria, però que abans ha d'acomplir fins a la més petita coma els

compromisos adquirits pels governs que l'han precedit, perquè l'incompliment per part de les administracions públiques dels seus compromisos amb els ciutadans i les empreses seria la fallida de l'Estat de Dret.

Si la crítica al desenvolupament dels darrers cinquanta anys és senyal de prudència, la desqualificació general del model econòmic balear basat en el turisme n'és d'inconsciència. En aquest sentit, cal recordar que les elits illenques, els polítics, els intel·lectuals, els directius d'associacions de tota mena i els professionals de la comunicació som responsables de procurar una discussió racional i d'evitar la demagògia barata.

En aquesta terra tots tenim parents que varen haver de sortir a guanyar-se la vida fora de la Mallorca dels anys cin-

EL DISSENY DE LA MALLORCA DEL PROPER SEGLE PERTANY ALS NOSTRES FILLS

La nostra illa continua gaudint d'un fort atractiu per als ciutadans europeus.

TENIM MASSA GESTORS PÚBLICS QUE NO VOLEN ASSUMIR ELS COST DE PRENDRE DECISIONS

quanta. Avui, en canvi, la nostra illa és solidària amb els menys afavorits d'Espanya i d'arreu, i els ofereix la possibilitat de venir a treballar i viure del nostre pa, que un dia fou d'emigració. Seria imperdonable que, després de segles d'autoodi cultural que tot just començam a superar, caiguéssim ara en l'autoodi econòmic. Ben al contrari, els mallorquins hem de continuar exportant el nostre model amb humilitat i constància, i n'hem d'aprofitar tot el que té de bo i n'hem de canviar el que hem vist que no ho era. Pensem que els nostres empresaris turístics han demostrat la capacitat de competir a tot el món i que això pot assegurar el futur econòmic dels mallorquins per molts d'anys.

Pel que fa a la preparació davant els reptes del futur, em sap greu haver d'aixecar acte del poc camí fet pel sector públic. És ver que amb el discutit Pla Mirall i d'altres actuacions s'han embellit molts de racons i redols de les nostres illes i que podem comptabilitzar en l'haver millores puntuals de les carreteres i del subministrament d'aigua, però la inversió pública ha estat ben pobra en relació a la privada, i és que ens manquen tres coses.

En primer lloc, els doblers, perquè el sistema fiscal està mal dissenyat, ja que es va negociar malament amb Madrid i està mal gestionat tant per aquest com per les administracions illenques. En segon lloc, la manca de consens per dur endavant molts dels projectes

més importants per a la nostra illa. La manca d'enteniment entre administracions de diferent filiació política ha bloquejat les decisions fins a extrems quasi còmics, perquè se'n podria fer un culabrot de qüestions tan greus com el tractament dels fems, el subministrament d'energia, l'ampliació de la xarxa de carreteres o la manca de seguretat ciutadana.

En tercer lloc, tenim massa gestors públics que no volen assumir el cost de prendre decisions, que creuen que la millor manera de governar és no tocar els interessos de ningú i retarden les decisions que necessitam per poder desenvolupar-nos.

Tant els mallorquins com els turistes que ens visiten, i que amb la seva despesa mantenen la majoria dels nostres ciutadans, volen que les administracions els donin seguretat i justícia efectiva, prestacions socials de tota mena i serveis que la societat ha decidit reservar als monopolis públics.

Per poder donar tot això als ciutadans hem de menester una fiscalitat justa i senzilla, cosa que no s'assoleix amb noves figures impositives que no aguantarien un debat tècnic seriós, sinó ajustant les que tenim, estudiant el cost dels serveis públics per tal de fixar unes taxes correctes i negociant amb l'Estat una millor participació en tot allò que recapta a les nostres illes. Els polítics i els funcionaris haurien de tenir sempre present que els ciutadans els pagam perquè prenguin deci-

sions, si pot ésser amb consens general i, si no, sense aquest, especialment en la gestió diària, que a diferència de la legislació necessita molta d'agilitat. N'hi hauria prou de copiar l'economia privada, que satisfà les necessitats dels clients, perquè, si no, els perd; que augmenta primer la qualitat i després els preus, quan la clientela ja ha pogut comprovar la millora dels seus productes i serveis, i que no *dignifica els sous* fins que no s'han obtingut els resultats que ho justifiquen.

Més justa i necessària que la pujada de les retribucions als polítics és la generositat de l'empresari mallorquí, que millora els sous dels nostres assalariats ara que som als anys de vaques grasses. Crec que els treballadors de les nostres illes han donat tantes mostres de seny en la crisi que fa uns anys visquérem que, avui, es mereixen el mateix seny per part dels empresaris, i per això mateix la Junta del Foment aplaudeix la flexibilitat que han demostrat les principals patronals del sector en la negociació dels convenis col·lectius i les encoratja a continuar pel mateix camí en els anys vinents.

Tot plegat desitjam al nou Govern coratge, ganes de fer feina, sort i suport de la societat per fer tantes de coses que ara mateix estan pendents. I que no obliidi que d'ara endavant els focs, els talls de corrent, les restriccions de l'aigua i els morts a les carreteres seran responsabilitat seva, i que políticament no té sentit mirar cap enrere en qüestions de gestió.

La Junta del Foment l'aplaudirà discretament si ens escolta; si ens ignora, hi inistirem; si les seves decisions no ens pareixen bones, el criticarem constructivament. Sempre ho farem lleialment i donant la cara, i sempre l'acompanyarem en la seva tasca perquè, parafrasejant Clemenceau, la política és massa important per deixar-la només en mans dels polítics. I alhora el turisme és massa important a Mallorca per deixar-lo només en mans dels qui ens hi dedicam. Convidam a tot el nostre poble, a tota la nostra societat a prendre part en la gestió del Foment.

Miquel Vicens

L'ESTABLIMENT DE MORATÒRIES PER TAL D'EVITAR FETS CONSUMATS ÉS PROVA DE PRUDÈNCIA, NO HO ÉS LA PRESSA DE PROMULGAR LLEIS SENSE ESTUDIAR-LES

Lluny de polèmiques absurdes sobre el començament d'un nou segle i un nou mil·lenni, l'any que ara acaba ha consumit en dotze mesos nombrosos productes culturals. Com és habitual en aquestes

terres, l'art plàstic ha estat el més dinàmic en l'oferta, el món musical el més atractiu per al gran públic i el del cinema el menys productiu. En literatura hi ha hagut, fins i tot, algun *best-seller*.

Dotze mesos de consum cultural

Efectivament, el 99 ha estat un any intens i actiu pel que fa a l'art plàstic, i hi ha estat clau la qualitat i el prestigi dels artistes. Els centres artístics i culturals han estat els principals promotors de les millors exposicions que hem pogut veure. La Fundació Miró, per exemple, ha acollit durant la primavera i l'estiu el treball que feren conjuntament el gravador Joan Barbarà i Joan Miró; i, recentment, hi ha hagut la mostra d'homenatge a Pilar Juncosa amb obres de Miró. Al Gran Hotel, la seu de la Fundació "la Caixa", hi hem pogut veure exposicions no tan sols de gran qualitat sinó difícilment repetibles, com la del mo-

blista Gaspar Homar el passat hivern; «Art i Olimpisme», a l'estiu, amb motiu de la Universiada de Palma; i «L'esplendor de Flandes», aquesta tardor que ja hem deixat enrere.

Una de les fites artístiques del 99 és la mostra de ceràmiques de Miquel Barceló al Museu Espanyol d'Art Contemporani de la Fundació March. El més internacional dels artistes mallorquins torna a exposar a Mallorca després de quasi vint anys sense fer-ho. La darrera vegada que Barceló va mostrar la seva obra a Palma fou a principi dels anys vuitanta al Col·legi d'Arquitectes i, llavors, encara no tenia el prestigi mundial que va guanyar després.

Un altre fet destacable ha estat el trentè aniversari de la galeria Pelaires, de Pep Pinya. Per celebrar-ho, al llarg de l'any Pinya ha duit a la seva galeria obra de Chillida, Tàpies i, recentment, de Miró.

Del Centre de Cultura "Sa Nostra" cal assenyalar l'exposició de Santiago Rusiñol dedicada als jardins. Pablo Gargallo, al Casal Solleiric, i Arnaldo Pomodoro, a Sa Llonja, ambdues exposicions d'escultures, completen el panorama artístic d'aquest any que ara ens deixa.

La literatura comença l'any a les Balears amb els premis Ciutat de Palma. Biel Mesquida va guanyar el de novel·la amb *Vertígens*, enmig d'una sorprenent polèmica, i fou editada per Edicions 62. Una altra guanyadora de premis literaris del 99 fou Maria de la Pau Janer, que amb *Lola* obtingué el premi Ramon Llull que atorga l'editorial Planeta.

Un jove escriptor, Albert Herranz, publicà pel mes de febrer *Incident a Malaco*, una novel·la que fou editada per Lleonard Muntaner i que s'allunya dels estils d'autors més coneguts com Miquel López Crespí, que també ha vist publicada enguany la novel·la *L'amagatall*, sobre els amagats de la Guerra Civil. *L'amagatall* va ser publicada per Sa Nostra, ja que aquesta novel·la guanyà el premi de narrativa Miquel Àngel Riera.

Més autors premiats han estat Antoni Vidal Ferrando, que ha vist publicada *La mà del jardiner*, després de guanyar el Sant Joan; i Miquel Ferrà, que amb *La rosa d'hivern* se'n va dur el Sant Jordi i publicà la novel·la a Proa. Sebastià Alzamora enguany ha entrat en la narrativa i Edicions 62 li ha publicat la novel·la *L'extinció*. Fa pocs mesos hem pogut veure també el nou llibre de Valentí Puig, *Els geòmetres i la novel·la*, en què l'escriptor de Palma recull nombrosos articles sobre literatura.

PER A L'ART PLÀSTIC, EL 99 HA ESTAT UN ANY INTENS I ACTIU, I HI HA ESTAT CLAU LA QUALITAT I EL PRESTIGI DELS ARTISTES

Miquel Barceló mostrà les seves ceràmiques al Museu Espanyol d'Art Contemporani (fotografia de l'any 1977).

Façana del Teatre Principal.

SERIA INJUST PARLAR DEL TEATRE A MALLORCA SENSE PARLAR DEL TEATRE AMATEUR

Un fet important fou l'ambiciosa iniciativa de l'anterior Govern balear, que a final d'abril presentà una nova col·lecció, publicada per Res Publica, amb seu a Eivissa, que vol recuperar aquells títols desapareguts o descatalogats. Els tres primers llibres que es presentaren foren *El cap dins el cercle*, d'Antoni Serra; *Els carnisseres*, de Guillem Frontera, i *Un dia de maig*, de Llorenç Capellà.

En poesia, Bartomeu Fiol se'n va dur el protagonisme del 99 amb *Tot jo és una exageració*, una antologia selectiva de la seva obra que ha publicat Proa. De la collita d'enguany és *De nit*, de Manel Forcano, editat per

Moll, que també ha publicat les *Elegies*, de Jaume Pomar; i el recull col·lectiu de *Poetes de Mallorca per la llengua*, que tot just acaba de publicar Documenta.

Convé no tancar el capítol dedicat a les novetats literàries del 99 sense parlar de *L'illa*, del nord-americà Robert Creeley, una novel·leta que l'autor escrigué a Banyalbufar durant l'estada que hi féu l'any 51. Creeley pronuncià una conferència al Centre de Cultura "Sa Nostra" i fou aquesta entitat financera la que traduí i publicà la novel·la.

El teatre és una altra disciplina que de cada cop és més dinàmica a les Illes.

Any rere any augmenta el nombre d'espectadors, de representacions i de produccions pròpies. Enguany hem vist consolidar-se definitivament un projecte com el del Teatre del Mar, que ha ampliat programació en forma de cafè teatre els dimarts i que ha rebut produccions exteriors i ha impulsat el Projecte Alcover.

Del Teatre del Mar, cal parlar de *L'amant*, de Harold Pinter, que poguérem veure el passat mes d'abril, en una coproducció de Gom Teatre de Manacor i la companyia catalana Perestroika A-Tak. El passat novembre, Pitús Fernández, un veterà actor i director, que treballà amb Els Joglars a final dels setanta i principi dels vuitanta, portà a la sala des Molinar, des de Menorca, un excepcional muntatge de *Les Criades*, de Jean Genet. Del Teatre Principal hem de parlar de *Criatures*, una proposta de T de Teatre, amb la qual la companyia catalana tancà una trilogia que es completa amb *Homes i Dones*.

Els Joglars, el grup d'Albert Boadella, va dur el mes de gener *La increïble història del doctor Floid i Mister Pla*, que, com és prou conegut, ens donà la particular visió que té Boadella de Josep Pla.

Seria injust parlar de teatre a Mallorca sense parlar del teatre amateur. La Federació de Teatre Amateur, en col·laboració amb el Consell de Mallorca, ha muntat enguany *Pels pèls*, una obra que fou dirigida per Joan Porcel i en la qual intervingueren actors de sis companyies diferents.

La música anomenada culta ha tengut el 99 una àmplia repercussió a Mallorca. El més antic dels festivals, el de Pollença, que enguany s'ha incorporat a la prestigiosa Associació Europea de Festivals de Música, va portar a Palma el pianista i director Vladimir Askenazy, i a l'estiu, a la seu pollencina, dugué artistes de la magnitud de Barbara Hendrycks i espectacles tan rars i originals a Occident com el japonès Teatre Noh.

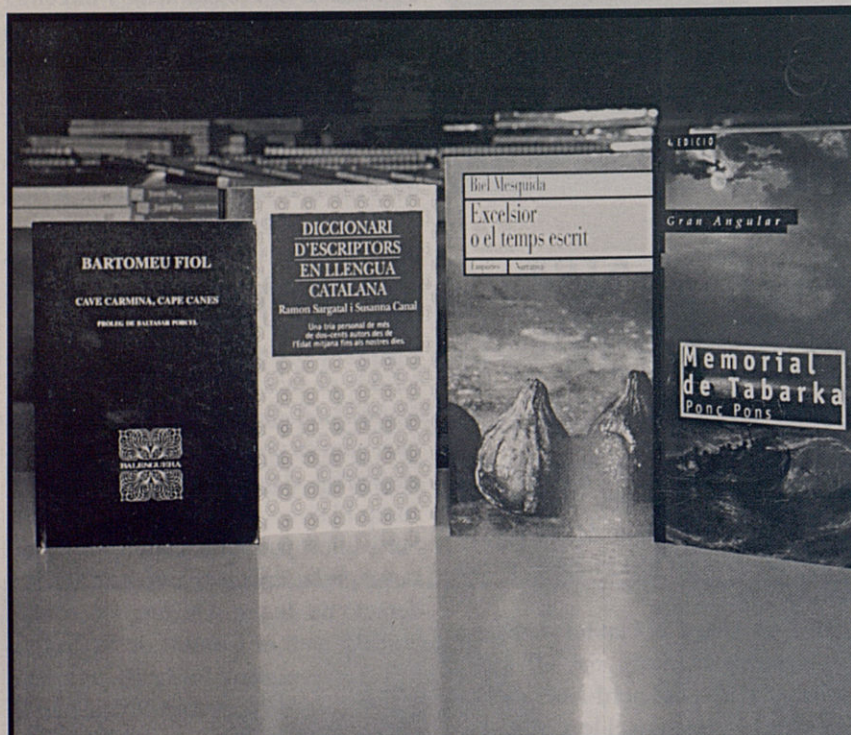
Aquest també ha estat un any especial per a la Orquestra Simfònica de Balears "Ciutat de Palma", que ha fet

SEBASTIÀ ALZAMORA HA ENTRAT EN LA NARRATIVA AMB LA PUBLICACIÓ DE LA NOVEL·LA L'EXTINCIÓ

EL FESTIVAL DE POLLENÇA S'HA INCORPORAT A LA PRESTIGIOSA ASSOCIACIÓ EUROPEA DE FESTIVALS DE MÚSICA

deu anys que es creà i ho ha celebrat amb concerts especials. El desembarcament a Palma del cicle El Mundo Sinfónico també ha suposat una oportunitat perquè els melòmans gaudei-

Per altra banda, com és habitual, Lluís Llach ens visità el passat estiu i tornà a Palma fa poc per participar en un concert contra la sida, en el qual també participaren Marina Rossell i

La publicació de llibres ha assolit una intensa activitat.

xin amb ni més ni manco que orquestres com la Filharmònica de Londres, dirigida per Jukka Pekka, un dels més prestigiosos directors de tot el món.

Maria del Mar Bonet i que es va fer al Teatre Principal. La Bonet ha editat enguany un nou disc, *Cavall de foc*. Qui també ha editat enguany nou disc

S'HAN DE DESTACAR LES PRODUCCIONS CINEMATOGRAFÍQUES EL MAR I PRESENCES OF MIND

són els Antònia Font, amb una música per ballar i passar-s'ho bé; els Fora des Sembrat, amb una música en la seva línia però més madura i treballada, i Marisa Rojas, que es confirma com una de les grans veus femenines de Mallorca.

Palma fou per un dia d'abril la capital del rock cantat en català. El 17 d'abril a la Plaça de Toros se celebrà el Rock'n' llengua, un multitudinari concert que agrupà els Tots Sants, els menorquins Ja t'ho Diré, Gossos i Sopa de Cabra, entre d'altres.

Cal tenir en compte, també, els treballs d'El Diablo en el Ojo i Satellites, dues bandes que ofereixen algunes de les coses més bones de la música d'avantguarda.

Si en teatre calia parlar del Teatre del Mar, en música s'ha de parlar de la Sala Sonotone de Palma, per on han passat figures senyeres del rock alternatiu fet per tot el món. A la Sala Sonotone hem pogut veure enguany músics com Steve Wynn o Paul Collins i grups com Luna, Hefner o Make Up.

Sobre cinema, hi ha tres dades del 99 a tenir en compte. Cal saber que les produccions estrangeres, sobretot alemanyes, han estat nombroses a Mallorca. Cada cop són més les productores que trien la nostra illa per fer-hi les seves pel·lícules.

Hem de parlar de dues produccions pròpies: *El mar* i *Presences of mind*.

La primera està basada en la novel·la de Blai Bonet, està dirigida per Agustí Villaronga i s'ha rodat a Mallorca i a Tarrassa.

De la segona cal dir que està basada en una novel·la de Henry James. La dirigí el jove Antoni Aloy, i tengué a les seves ordres ni més ni manco que Lauren Bacall.

Aquest és un resum curtet del més important que ha succeït en el món de la producció cultural al llarg del 99. Malgrat que sigui ben necessari queixar-se de la manca d'activitat, és cert que les Balears no són un desert cultural, encara que sovint ho paregui.

Ramon Bestard

L'economia de les Illes Balears assoleix enguany, quan falta un mes per acabar 1999, la taxa de creixement més alta dels darrers 20 anys, per sobre del conjunt de l'Estat espanyol, els Estats Units i els

països de la Unió Europea, d'acord amb les dades avançades de l'informe econòmic i social sobre 1999 fet públic per Sa Nostra i del qual és autor Miquel Alenyar.

L'economia de les Balears assoleix la taxa de creixement més alta dels darrers 20 anys

Avançament de dades de l'Informe econòmic i social de Sa Nostra de 1999

Enguany el producte interior brut (PIB) de les Balears ha crescut més d'un 7%, per sobre del d'Espanya, que ho ha fet un 3,7%; els Estats Units, amb un 3,8%; i els països de la Unió Europea, amb un 2,1%. Només el PIB d'Irlanda, amb un creixement de l'ordre del 8,6%, es troba per sobre del de les Balears. Per illes, Mallorca ha crescut un 7,54%, Eivissa i Formentera, un 7,48%, i Menorca, un 5,53%.

Les activitats que més han contribuït a l'augment del PIB de les Balears, el més alt des de l'any 1988, han estat la construcció i el turisme, mentre que l'agricultura ha reduït la seva producció i el sector industrial ha sofert un creixement moderat.

La construcció, un sector que té molt de pes dins del conjunt de la societat balear, mostra un creixement similar al dels dos anys anteriors. En els darrers quatre anys, aquest sector ha augmentat a un ritme sostingut del 12%. Si l'oferta registra aquest alt índex, la demanda creix encara per sobre d'aquesta taxa, més enllà de totes les previsions.

Aquestes xifres s'expliquen per l'alt índex de confiança de les famílies en l'economia balear i en l'estabilitat de l'ocupació i, per tant, en els ingressos. A més, s'ha produït una ampliació de la població neta resident. El 1998, la població residencial es va situar en 24.900 persones, de les quals un percentatge del 95% correspon al saldo immigratori, i l'altre 5%, al creixement vegetatiu. Per al 1999, s'esperen ritmes de creixement similars al de

l'any passat. Cal assenyalar que enguany s'ha produït la incorporació de les generacions de la dècada dels 70 al mercat de la compra d'habitatges. L'any 1974 varen néixer 14.000 persones.

Pel que fa a la demanda pública de construcció es pot dir que en els darrers anys s'ha donat un dinamisme

notable. El 1999, el valor de les obres públiques se situarà al voltant dels 60.000 milions de pessetes, quan la xifra habitual és de 20.000 milions. Tot i això, aquest ritme minvarà en els pròxims mesos.

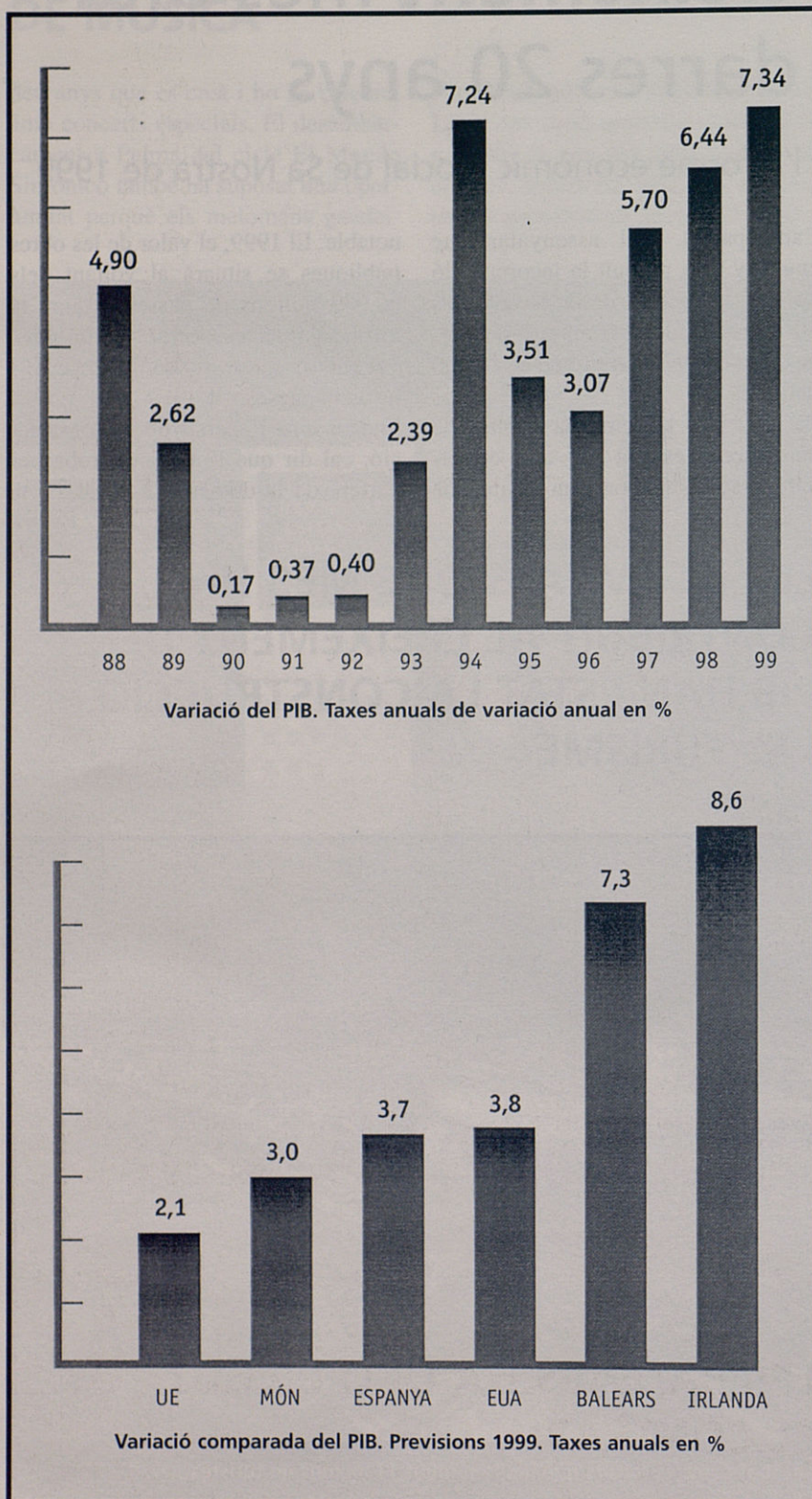
Encara dins l'apartat de la construcció, cal dir que l'oferta es troba per darrere de la demanda a causa de la

LES ACTIVITATS QUE MÉS HAN CONTRIBUÏT AL CREIXEMENT DEL PIB HAN ESTAT LA CONSTRUCCIÓ I EL TURISME

Acabat l'any, es calcula que hauréu rebut 11 milions de turistes.

L'AGRICULTURA HA DISMINUÏT EL SEU NIVELL D'ACTIVITAT EN UN 2,2%

rigidesa de la mà d'obra qualificada i la falta de capacitat de gestió de les empreses. Entre 1989 i 19990, hi havia uns 27.000 assalariats dins aquest sector, xifra que, entre 1997 i 1998, s'ha situat en 37.000 persones, la qual cosa mostra un perfil d'evolució per enguany. Encara que els indicadors dins del món de la construcció son contradictoris, l'Informe econòmic de Sa Nostra parla d'un procés d'aterratge (en un futur) d'una activitat que ha estat de vertigen en els darrers temps.

L'apartat de serveis, un sector vital dins de l'economia de les Balears, presenta un creixement superior al 7%. Per exemple, el comerç transmet un alta dosi de dinamisme, ja que l'ocupació mitjana en el sector és de 60.000 persones, un 5% més que l'any 1998. En matèria turística, s'ha produït un creixement encara major que l'any passat, que fou del 9,8%. Per enguany, una vegada quantificats els 12 mesos, s'espera un augment d'entre el 9,8 o 10%. Acabat l'any, es calcula que haurem tengut 11 milions de turistes.

En funció de les dades amb les quals es compta, s'endevina un cert perfil de desestacionalització, ja que en el mes de juliol, per primera vegada a la història, hem gaudit de tants de turistes com en el mes d'agost. A més, durant els mesos d'hivern s'ha experimentat un augment del 13,4 % en el nombre turistes. Per nacionalitats, els alemanys han augmentat un 15%; els britànics, un 3%; els escandinaus, un 19%; i els espanyols, un 1% per via ària i un 3% per via marítima.

Si be la construcció i el turisme constitueixen el motor de l'economia balear, hi ha altres sectors manco afavorits que són analitzats a l'informe de Sa Nostra. L'agricultura, un sector bàsic de l'economia, redueix el seu nivell d'activitat en un 2,2%. Encara que aquesta no és una dada definitiva, la xifra final no es trobarà allunyada d'aquesta taxa negativa, la qual situa el sector agrícola en un nivell similar al de 1994, que fou un any de sequera.

Enguany, la indústria presenta taxes de creixement positiu. En el seu con-

junt mostra un creixement del 6,5 %. L'energia ha augmentat per sobre del 10% i la pell i confecció, que havia viscut una conjuntura delicada en els darrers 10 anys, enguany s'ha refet gràcies a les exportacions. Pel que fa al sector dels transformats alimentaris, aquest ha augmentat a un ritme del 25%, també a causa de l'empenta de les exportacions.

La producció d'energia elèctrica, sense comptabilitzar tot l'any, ofereix una taxa de creixement del 10,4%, cosa que representa l'índex més elevat dels darrers 20 anys. Quan en l'economia el PIB creix, també ho fa la producció elèctrica.

L'Informe econòmic i social de Sa Nostra, que fou presentat per Miquel Alenyar el passat dia 30 de novembre, fa també una anàlisi de la demanda d'inversió a les Balears. L'any 1999, s'ha detectat un alt nivell de confiança, la qual cosa ha fet que es produís un increment del 13% de la inversió en relació a l'any passat, cosa que significa la millora del nostre producte cap a l'exterior.

Mentre que a la resta de l'Estat espanyol s'ha reduït el consum privat, a les Balears ha ocorregut tot el contrari, i es parla d'una taxa de creixement del 5%. Això es degut a l'alt nivell de confiança en l'economia; l'augment d'ocupació, a un ritme del 6%; la baixada dels interessos bancaris i la propensió a l'endeutament.

Davant aquesta radiografia òptima de l'economia balear, Miquel Alenyar marca una sèrie de punts dèbils i dissonants dins l'estat d'eufòria. Per una part, constata l'augment de pressió sobre el medi natural de les Illes, la persistència de necessitats socials (borses de marginació i exclusió social) i la manca d'atenció a col·lectius com els menors i els adolescents.

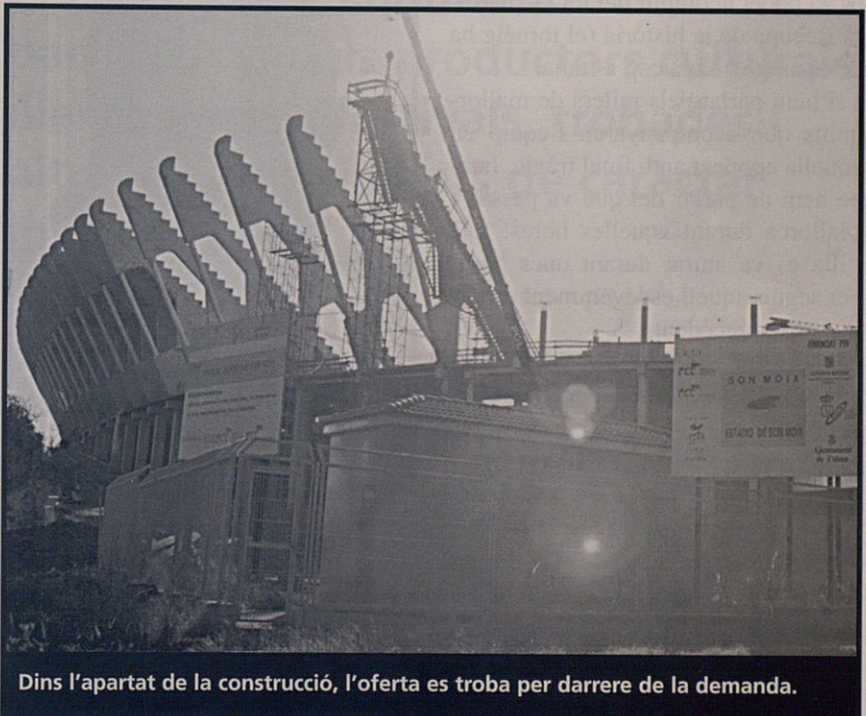
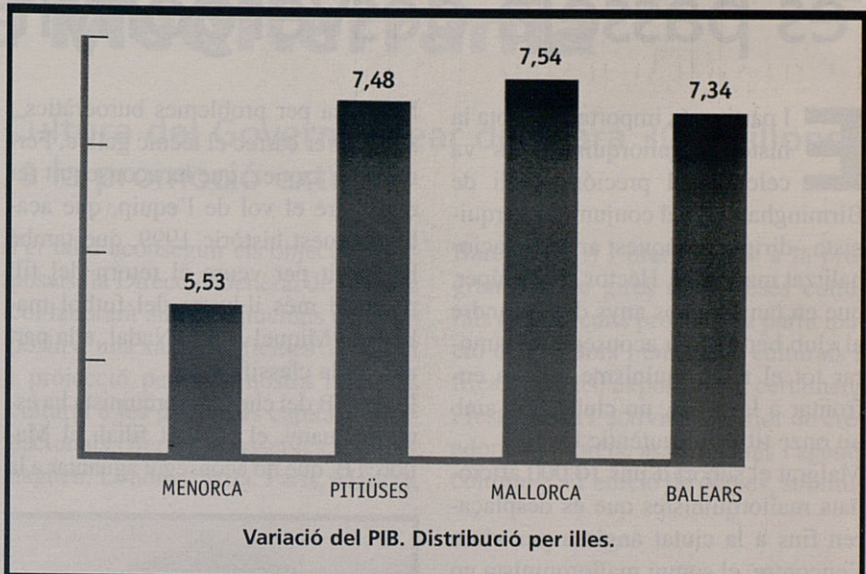
Així mateix, es refereix al fet que l'increment de l'ocupació té un efecte negatiu sobre la formació. Els joves abandonen cada vegada més prest els seus estudis per incorporar-se al mercat laboral, i això repercuteix en un empobriment de l'educació, el nivell de la qual es troba per sota del de la

mitjana espanyola.

Pel que fa a l'aspecte de la immigració, Miquel Alenyar vol fer una reflexió. Aquestes persones no es traslla-

den a les Balears per llevar-nos feina, ans al contrari, els necessitem per cobrir llocs de treball desocupats.

E.M.

MENTRE QUE A LA RESTA DE L'ESTAT S'HA REDUÏT EL CONSUM PRIVAT, A LES BALEARS HA OCORREGUT TOT EL CONTRARI

El 19 de maig de 1999 quedarà gravat per sempre més a la memòria dels mallorquinistes i, probablement, també en la de tots els aficionats mallor-

quins al futbol i a l'esport en general. Aquell dia, el Mallorca va arribar al seu zenit històric en jugar la final de la Recopa.

1999: l'any que el Mallorca es passejà desvergonyat per Europa

El partit més important de tota la història mallorquinista es va celebrar al preciós estadi de Birmingham, on el conjunt mallorquinista—dirigit per aquest argentí nacionalitzat mallorquí, Héctor Raúl Cúper, que en tan sols dos anys de romandre al club barralet va aconseguir enamorar tot el mallorquinisme—es va enfrontar a la Lazio, un club italià amb un onze titular d'autèntic luxe.

Malgrat el suport d'uns 10.000 aficionats mallorquinistes que es desplaçaren fins a la ciutat anglesa per viure l'encontre, el somni mallorquinista no es va poder acomplir del tot i la darrer Recopa de la història (el torneig ha desaparegut) volà cap a Itàlia.

I si hem parlat dels milers de mallorquins que acompanyaren l'equip en aquella epopeia amb final tràgic, també hem de parlar del que va passar a Mallorca durant aquelles hores: tota l'illa es va aturar durant unes hores per seguir aquell esdeveniment esportiu sense precedents.

El 1999, esportivament parlant, va ser l'any del futbol i, més concretament, del Mallorca, perquè si en l'any de la seva estrena europea el Mallorca de Cúper va arribar a la final, al Campionat de Lliga les coses no li anàrem molt pitjor, ja que aconseguí acabar en un meritori tercer lloc que, a banda de ser la millor classificació en la història del club, assegurava a l'equip la presència a la Lliga de Campions.

La nova temporada, i amb aquesta el canvi d'entrenador, no va resultar gaire profitosa, ja que un equip noruec, desconegut a nivell internacional, va fer fora de la màxima competició europea el conjunt mallorquí entrenat aleshores per l'argentí Mario Gómez. Després d'aquesta eliminació i d'un molt mal començament de Lliga, Gómez va haver de deixar d'entrenar el

Mallorca per problemes burocràtics i se'n va fer càrrec el tècnic gallec, Fernando Vázquez, que ha aconseguit fer reprendre el vol de l'equip, que acabarà aquest històric 1999, que també ha servit per veure el retorn del fill pròdig i més il·lustre del futbol mallorquí, Miquel Àngel Nadal, a la part alta de la classificació.

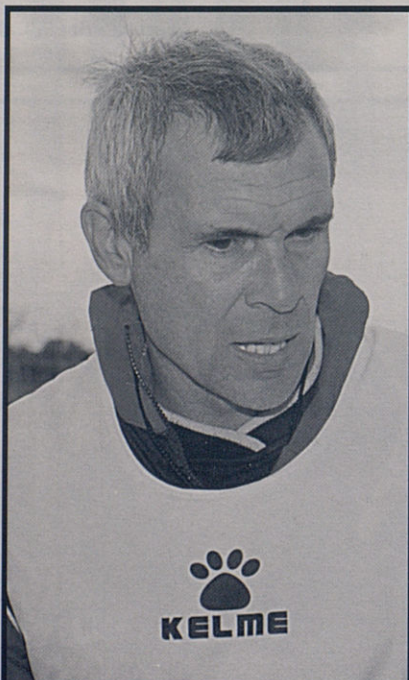
La cara B del club mallorquinista ha estat, enguany, el conjunt filial, el Mallorca B, que no aconseguí aguantar a la

resta d'esports. Tan sols destaquen dos campionats del món de ciclisme, aconseguits per mallorquins. D'una banda, Margalida Fullana, una jove ciclista de Sant Llorenç, va aconseguir proclamar-se campiona del món de bicicleta de muntanya. De l'altra, el porrerenc Joan Llaneres aconseguí fer-se amb el campionat del món de ciclisme en pista, en la modalitat americana.

En bàsquet, l'any 1999 ha tengut un gust agredolç, ja que si la temporada que va acabar dins aquest any, va ser nefasta per al Bàsquet Inca, que va acabar en darrer lloc de la Lliga LEB, la campanya que ha començat aquest mateix any i que es clourà el 2000, duu camí de ser molt positiva per al conjunt de la ciutat de la pell.

Finalment, pel que fa als aspectes esportius destacats d'aquest any que s'acaba, s'ha de dir que el 1999 ha estat l'any de la Universiada a Palma, que es va celebrar entre el 3 i el 13 de juliol. Una Universiada que va estar tan mal organitzada que en acabar, com que no havia caigut el nou i improvisat estadi de Son Moix ni hi havia hagut cap desgràcia similar, des de l'organització es va valorar positivament. Allò que és cert, però, és que Palma 99 no va tenir la projecció internacional esperada (de fet ni tan sols nacional, a Barcelona no es temeren que s'estava fent la Universiada a Palma). L'organització va ser dolenta i transpuava improvisació pels tots els costats; les instal·lacions no estaven acabades; la Universiada cultural no va existir, i per paga no s'assoliren grans fites esportives. Això sí, Palma a la fi gaudeix d'un estadi que quan estigui cabat serà més que digne i d'altres infraestructures esportives de gran alçada.

Tomeu Martí

Cúper es va convertir en l'heroi illenc del món esportiu.

divisió d'argent i descendí a segona B. Pel que fa a la tercera divisió, l'històric club de la ciutat d'Inca, el Consància, va guanyar el campionat corresponent a la temporada 98-99, tot i que en la lligueta posterior per ascendir a Segona B, no va aconseguir el canvi de categoria.

Si en futbol la collita 99 va ser extraordinària, no es pot dir el mateix en la

Les Balears, un centre cultural de la Mediterrània

La Direcció General de Cultura del Govern balear dedicarà 300 milions a la promoció exterior

«**L**a projecció exterior de la nostra cultura ha de constituir un dels elements importants de la política cultural que s'ha de desenvolupar els propers anys per tal que les Illes Balears siguin percebudes com un centre cultural a la Mediterrània», explica Pere Muñoz, director general de Cultura del Govern de les Illes Balears, i afirma que durant els propers quatre anys el seu departament dedicarà 300 milions de pessetes a la promoció exterior.

Muñoz entén que la capacitat d'una cultura de ser present en els diferents circuits estatals i internacionals marcarà el seu futur. A partir d'aquesta idea, neix el Consorci per a la Promoció Exterior de la Cultura de les Illes Balears, que té com a objectiu donar suport a la promoció dels productors culturals illencs fora del seu àmbit territorial.

Aquest Consorci s'encarregarà d'impulsar una política de projecció exterior que fomenti els intercanvis culturals; realitzarà i coordinarà activitats de promoció de la cultura de les Balears a l'exterior, i promourà la participació dels productors culturals illencs a fires, mercats, festivals, trobades i altres esdeveniments de caràcter internacional.

«En definitiva, es tracta d'aconseguir la internacionalització de la cultura de les Balears, és a dir, de dirigir-nos a aquells que ens visiten, aprofitant la seva estada a les nostres illes, i a aquells que mai no ens han visitat per tal de fer-los conèixer la nostra producció cultural, artística, musical, bibliogràfica, teatral, etc.», explica Pere Muñoz.

Per tal d'aconseguir els objectius proposats, la Direcció General de Cultura col·laborarà amb institucions que disposin d'una xarxa d'oficines de suport i projecció per a la nostra indústria cultural a les principals capitals internacionals (Berlín, Brussel·les, Copenhaguen, Londres, Milà, París, Madrid,

Barcelona...) i oferirà ajuts a la programació de gires d'empreses culturals amb circuits propis; a la participació de creadors i empreses culturals a fires, mercats, exposicions, certàmens i festivals; a l'activitat exterior de creadors, intèrprets, associacions i agents culturals; a l'edició de còpies, substitu-

El Consorci promourà la participació dels productors culturals illencs a fires, festivals, trobades i altres esdeveniments de caràcter internacional

La indústria cultural de les Balears es donarà a conèixer a les principals capitals internacionals.

PERE MUÑOZ: "S'HA D'ACONSEGUIR LA INTERNACIONALITZACIÓ DE LA CULTURA DE LES BALEARS"

lació i doblatge de produccions audiovisuals per participar en festivals, mostres i certàmens, i a l'organització de circuits, gires i intercanvis dins i fora de l'Estat espanyol.

El programa d'actuació de la promoció exterior es farà per àmbits. Pel que fa a l'apartat de teatre, es preveu la seva presència a les fires més importants i la instal·lació de punts d'informació i contractació, així com l'edició de materials de promoció de les mi-

querna (exposició i presentació) i de l'Espai Mallorca (Consell de Mallorca), a més de l'exhibició d'anuncis promocionals de les novetats agrupades per temes. Els escriptors també gaudiran d'una campanya de promoció per part de la Direcció General de Cultura, que establirà un règim de suport econòmic per a les editorials que publiquin obres d'autors de les Balears, propiciarà contactes amb els agents literaris dels escriptors de les

S'ESTABLIRÀ UN RÈGIM DE SUPORT ECONÒMIC PER A LES EDITORIALS QUE PUBLIQUIN OBRES D'AUTORS IL·LENCES

llors produccions balears per enviar-los als teatres que tenen una programació estable. També s'ha previst la introducció de grups balears en els circuits de la Diputació de Barcelona i del País Valencià i s'ha establert una línia d'ajut per a les companyies teatrals que actuïn fora de les Balears. Així mateix es faran les passes necessàries per encetar una línia de coproduccions amb festivals de teatre de Catalunya (Sitges, Grec).

Pel que fa a la promoció exterior del llibre, Pere Muñoz destaca la presència del gremi d'editors a fires de llibres amb volums editats a les Balears; el suport a través de la Llibreria Blan-

Balears a l'exterior i impulsarà les traduccions del català al castellà, portuguès, anglès, francès, alemany i italià. La música que es fa a les Balears es farà a conèixer mitjançant l'elaboració d'una guia de grups musicals amb possibilitat de ser contractats; la confecció d'un catàleg de música editada a les Balears; el disseny de plans de gira per als grups il·lencs i la col·laboració amb el Palau de la Música per a l'organització d'un cicle de música de les Balears. Es fomentarà la presència exterior de l'Orquestra Simfònica de les Balears i dels col·lectius corals, com ara és la Coral de la Universitat de les Illes Balears, a través de con-

tractacions.

En matèria de promoció de la producció audiovisual, es preveu donar suport al tiratge i subtitulació de còpies per tal d'afavorir-ne la participació a festivals i mostres; informar els professionals del sector dels ajuts europeus i estatals al sector audiovisual; realitzar gestions per ajudar a vendre algunes produccions de les Balears a televisions de fora de les illes; organitzar cicles de cinema de les Balears a diferents indrets i arribar a un acord amb Catalan Films & TC perquè els professionals que ho vulguin, puguin ser presents a l'estand que disposen a diferents mercats internacionals, entre d'altres iniciatives.

El foment de les arts plàstiques fora de les Balears es concretarà amb l'elaboració d'un catàleg d'artistes per tal de poder mostrar la producció il·lenca; també es faran arribar propostes als organismes públics de l'Estat espanyol perquè dins la seva política d'adquisició d'obres d'art tenguin en compte els artistes de les Balears; s'intentarà arribar a acords amb altres institucions (MACBA, Reina Sofía) per fer conèixer la producció il·lenca i amb l'Associació d'Artistes Visuals per ajudar-los a anar a fires i jornades d'intercanvi, i es crearà un pla de gira per mostrar què estan fent en aquests moments els artistes plàstics a les Balears.

La cultura popular tradicional, que sempre és la gran oblidada de les administracions, també està inclosa dins les iniciatives de promoció exterior que la Conselleria d'Educació i Cultura durà a terme a través del Consorci. S'elaborarà un pla de gira per als grups il·lencs i s'organitzaran presentacions de produccions discogràfiques per diferents espais. També s'establirà un conveni de col·laboració amb el Centre de Cultura Popular i Tradicional Catalana perquè inclogui producció il·lenca en els seus programes. S'organitzarà un festival internacional de música folc de les Balears i unes jornades d'intercanvi i relació amb grups i entitats de fora de les Illes Balears.

E.M.

ES PREVEU L'EDICIÓ DE DOS CATÀLEGS: UN DE MÚSICA EDITADA AQUÍ I L'ALTRE D'ARTISTES PLÀSTICS

El canvi polític a les Illes ha situat el medi ambient en el centre de les reformes. Els nous governs, tant el balear com els insulars, són nascuts de pactes realistes que reconeixen la fragilitat ecològica de

les Illes i el seu estat d'emergència en matèria de paisatge, aigua, residus, transport o energia, com a resultat de l'analfabetisme ambiental de les administracions anteriors.

Ecotaxes, per la qualitat turística

Els darrers temps han constituït un constant sobresalt d'alarmes ecològiques: quaranta anys després de l'inici del *miracle turístic*, encara quedaven prop d'un centenar d'urbanitzacions per iniciar a Mallorca i almenys una setantena a Eivissa, es va haver de portar aigua de Tarragona en vaixell per abastir Palma i Calvià, es va multiplicar la capacitat d'incineració a l'illa gran amb tots els riscos per a la salut que això comporta mentre s'arribava al límit de capacitat dels abocadors d'Eivissa i Formentera, s'han fet més autopistes i vies de cintura que mai i simultàniament la mobilitat real s'ha reduït perquè el nombre relatiu de vehicles en circulació duplica la mitjana europea, i hi ha un augment exponencial del consum elèctric que estressa una capacitat de subministrament de GESA basada exclusivament en combustibles fòssils que fan dels illencs uns contribuents notables a l'increment dels gasos hivernacles que deterioren el clima. Un element explicatiu clau de tot plegat és l'increment constant del turisme de masses a les Illes, que ja assoleix els 10 milions anuals. Si a Espanya tenim un turista per habitant i any, a les Illes en són 11 i a Eivissa i Formentera, 22. Aquest creixement sostingut del turisme massiu —al qual cal afegir les conseqüències funestes d'incentivar des de l'Administració la conversió de les Illes en una residència secundària d'Europa— degluteix paisatge sense fre, malbarata l'aigua, omple de cotxes i totterrenys les carreteres i zones urbanes, embruta com ningú i es preocupa ben poc del consum sostenible de l'energia. De fet, queda satisfet de poder gaudir d'una destinació turística a preu cada cop més baix situada a la Mediterrània segura, on, segons la promoció que paguem la gent d'aquí, poden venir a fer el que vulguin sense problemes. Si, a

més, tenen la possibilitat de transitar gratuïtament pel 35% del territori illenc que està *protegit* (la reserva natural de ses Salines, la Menorca reserva de la biosfera o el parc natural de s'Albufera), encara millor. Si porten cotxe de fora, i per cert n'entren uns 200.000 anualment pels nostres ports, és evident que en algun lloc hauran d'aparcar i exigeixen més i més grans carreteres on transitar. Per

amb professionalitat, capacitat d'innovació i atenta a les noves tendències del mercat, i la població resident de tot l'any. Al primer, l'encimentament continu de cada cop més paisatges singulars, la massificació i consegüent desnaturalització dels espais protegits i el col·lapse de les infraestructures els suposa un deteriorament tendencial del valor afegit del producte turístic. A la ciutadania en general,

Molts de turistes transiten per les nostres carreteres.

si fos poc, almenys un 30% dels turistes s'allotgen en places turístiques no sotmeses a fiscalitat però que, òbviament, s'han de proveir de serveis com llum, aigua i la recollida de residus, i competeixen amb sòl agrícola o paisatges valuosos. Les principals víctimes d'aquest sistema són el sector turístic de qualitat, gestionat amb cultura empresarial moderna (és a dir,

ens suposa sufragar en solitari impressionants inversions en reparació ecològica d'uns consums dimensionats per fer front bàsicament a les necessitats del turisme de masses: carreteres, depuradores i potabilitzadores, protecció dels espais naturals, centrals tèrmiques, etc. Sembla fora de tota lògica que els illencs hàgim pagat sols els darrers 16 anys els prop de

Alguns sectors confonen les ecotaxes amb impostos revolucionaris

PROS

200.000 milions de pessetes en infraestructures per al turisme de masses i que, a més, bona part s'hagin gestionat partint del principi que tota solució passa per multiplicar a mig termini els problemes (ampliació dels aeroports, multiplicació d'autopistes, depuració superficial de les aigües, etc.). En un projecte reformista d'interès general com el que vol impulsar el Pacte de Progrés, les ecotaxes són un instrument de primera magnitud. Les entrades turístiques, els cotxes de lloguer i en trànsit, els habitatges vacacionals, són tres nivells clau de regulació. Cal coresponsabilitzar l'usuari turístic del desgast ambiental que produeix, i més si ve amb cotxe i s'allotja en habitatges vacacionals en lloc d'hotels, pel seu cost ecològic i social molt superior. A més, necessitem recursos ingents per posar en marxa plans de gestió conservacionista dels espais naturals, fer una política d'aigua basada en l'estalvi i la reutilització, desplegar un pla energètic eficient i orientat a la implantació massi-

va de les energies renovables o per reduir el volum de residus i fer la transició cap a un futur sense incineradores. Les ecotaxes tenen un caràcter finalista que garantirà que la recaptació (uns 10.000 milions els primers exercicis) vagi destinada realment a programes ecològics d'interès general. Com bé han entès bona part dels empresaris de Menorca i Formentera, són una eina útil per a la reforma positiva del producte turístic, basat en la compatibilitat i no en la competència amb la preservació de la natura. Davant les crítiques poc meditades d'alguns sectors que confonen les ecotaxes amb *impostos revolucionaris*, ningú no pot entendre que pagar 500 o 1.000 pessetes per turista, per exemple, sigui un atracament. A més a més, si algú no pot pagar aquestes quantitats irrisòries, és millor que no vingui. Aquesta és també una finalitat essencial de les ecotaxes: la dissuasió mitjançant preus perquè la franja de turisme diesel que gasta poc, però consumeix molt, deixi de venir a les Illes.

Aquesta seria una gran notícia per al molt majoritari sector turístic de qualitat que malda per valoritzar el seu producte i mantenir l'atractiu natural de l'oferta. L'autèntic *impost revolucionari* és el que paga la població resident i el sector turístic responsable en forma de subvenció en solitari i forçada a l'expansió d'un turisme de masses cada cop menys rendible i més costós en termes ambientals i paisatgístics. Des d'Els Verds, que presentarem la legislatura passada, sense èxit, les primeres propostes concretes d'ecotaxes turístiques, el progressiu consens polític i empresarial sobre la necessitat de les ecotaxes, independentment del volum i procediment amb què acabin materialitzant-se, demostra un cop més que l'ecologia i el turisme, lluny de ser antagonistes, estan cridats a garantir el benestar general de les Illes, de la seva ciutadania i de les empreses que apostin per la qualitat.

Joan Buades (Diputat d'Els Verds i conseller de Medi Ambient i Ordenació del Territori del Consell d'Eivissa i Formentera).

iMac

G4

MacOS 9

iBook

Ja no tens excusa...

Servei Tècnic
Autoritzat Apple
nº 104342

Carrer de Sant Joaquim 9, baixos. 07003 Palma (Illes Balears)

Tel.: 971 76 06 76 - Fax: 971 76 04

E-mail: xipsmca@palma.infotelecom.es

Delegació de Menorca: Tel.: 971 388566 - 939 844328

Dies laborables: 9:00 a 14:00 i 16:00 a 20:00. Dissabtes: 10:00 a 13:30

**Distribuidor
Autoritzat Apple**

La idea de l'anomenat impost turístic va néixer fa anys a la Conselleria de Turisme, crec recordar, que a principis dels 90. Com es pot suposar, si una part de l'Administració, especialment la municipi-

pal, donava el vistiplau a aquesta mesura, l'altra no la veia gens bé. En aquell context, els sectors econòmics de les Balears ja s'hi varen manifestar en contra.

L'impost turístic pot alleugerir la percepció de saturació que es té de les Balears

En aquells moments no es va parlar gens de medi ambient, ja que encara no existia aquesta sensació d'*ofec* ni de saturació del sòl, ni de res que s'hi assemblàs, com ara fer entendre alguns sectors de la societat. En resum, el projecte de crear l'esmentat impost no va anar endavant i va ser apartat per l'Administració, com tants d'altres.

Emperò, el fet és que aquesta proposta ha aparegut i desaparegut successivament, tot i que a hores d'ara encara no s'ha quantificat si 5.000 milions de pessetes, més o menys, es traduïrien en 1.000 o 1.500 pessetes a pagar per cada turista. Sigui com sigui, aquests poden ser molts de diners i la voracitat recaptadora de les administracions aniria a més davant la temptació dels diners fàcils. Per tant, és legítim pensar que una de les finalitats que pot perseguir la possible implantació de l'impost turístic és, de forma clara, un augment de les disposicions econòmiques per part de les administracions. S'ha argumentat, entre d'altres raons, que no es pot permetre que els ciutadans de les Balears hagin de suportar el pes del consum de recursos que fan els turistes, i crec que val la pena aclarir que, sense cap dubte, els turistes, certament, consumeixen recursos, però no gratuïtament, i menys a costa dels ciutadans d'aquesta Comunitat. Les empreses turístiques (hoteleria, bars, restaurants, botigues, comerços turístics, etc.) suporten ara mateix unes càrregues econòmiques, en la majoria dels casos, superiors a la mitjana nacional. Com a exemples, hem de dir que tot allò referit al consum i

Les empreses turístiques suporten ara mateix càrregues econòmiques superiors a la mitjana estatal

Qui administrarà i com s'administrarà l'impost?

Penalitzar el turista per haver escollit les Balears per a les seves vacances no pareix acceptable.

sanejament d'aigua; recollida, tractament i eliminació de residus sòlids; energia elèctrica i carburants, entre d'altres, suposen unes despeses per a

aquestes empreses que dupliquen i, fins i tot, triplicuen la mitjana per càpita de la nostra Comunitat. Per tot això, penalitzar el turista per

haver escollit les Balears per a les seves vacances no ens pareix acceptable, malgrat que es digui que estam en temps de bonança econòmica, ja que la dependència de la nostra economia esta molt fermada per la salut econòmica dels països que tradicionalment tenen, com a destinació turística preferent, les Balears per als viatges de vacances.

En darrer terme, voldria dir que, al voltant d'aquest impost, es plantegen tota una sèrie de dubtes o interrogants claus: Qui administrarà i com s'administrarà l'impost?, via ajuntaments, consells insulars o via altres institucions?, o serà finalment de lliure disposició per part del Govern de la Comunitat? Davant aquests interrogants, ara com ara entenem que, majoritàriament, el món empresarial de les Balears no veu amb bons ulls la possible implantació de l'esmentat impost.

Josep Oliver i Marí (President de la Confederació d'Associacions Empresarials de les Balears (CAEB)).

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

Poques entitats eivissenques han arribat als cinquanta anys d'existència; la societat eivissenca s'ha caracteritzat per la seua limitada vertebració social i per la

manca d'un autèntic esperit associatiu. L'Institut d'Estudis Eivissencs ja forma part d'aquest restringit i selecte grup d'associacions amb mig segle de vida.

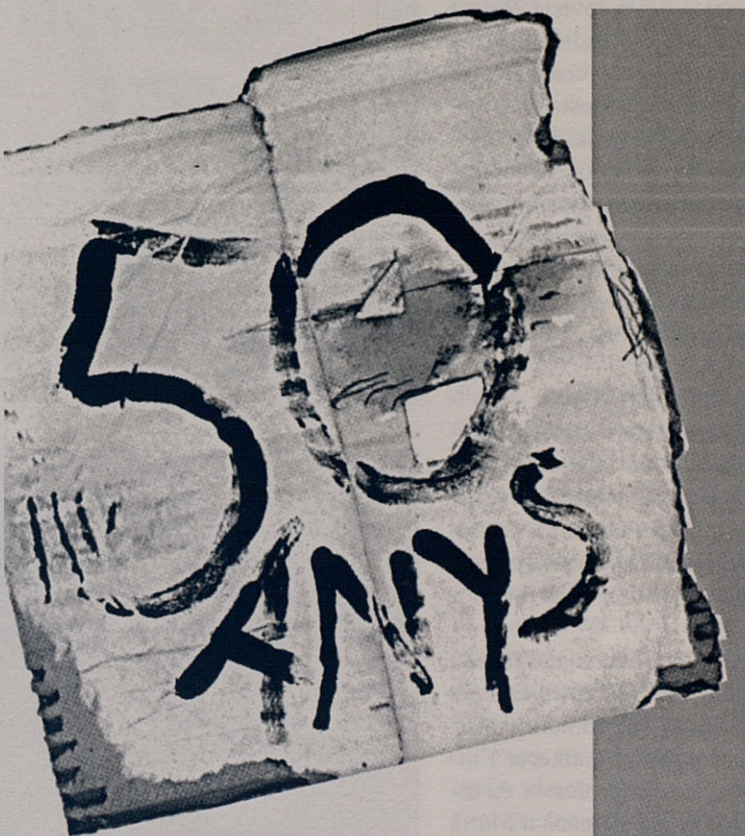
El cinquantenari de l'Institut d'Estudis Eivissencs

Els inicis

Segur que els quinze patricis que es reuniren el 8 de gener de 1949 en el despatx del batle d'Eivissa, Cèsar Puget Riquer, en qualitat de comissió gestora del projecte del futur centre d'estudis locals, no pensaven que la seua iniciativa continuàs amb tanta energia la tasca que tot just es pressentia. Aquest grup inicial estava format per les persones següents: Antoni i Josep Costa Ramon, Enric Fajarnés Cardona, Alexandre Llobet, Isidor Macabich, José María Mañá de Angulo, Narcís Puget, Jeroni Roig Binimelis, José Sáez Martínez, Manuel Sorà, Bartomeu Tur Guasch, Josep Tur Riera, Manuel Verdera, Marià Villangómez i Josep Zornoza. Aquesta comissió realitzà les gestions per tal de sol·licitar la incorporació de l'Institut en el Consejo Superior de Investigaciones Científicas, i més concretament en el Patronat José María Quadrado, dedicat a les investigacions de caire local.

La idea de la fundació de l'Institut havia partit del governador civil de les Balears, José Manuel Pardo Suárez, i la Societat Cultural i Artística Ebusus va oferir-li la capçalera de la revista *Ibiza*, que editava des de l'any 1944; aquesta contribució es completava amb l'oferiment de col·laboració de les persones que formaven el cos de redacció de la revista i dels membres de la comissió de cultura de la societat Ebusus. El governador Pardo Suárez aportà la quantitat de seixanta mil pessetes per a l'adquisició del casal can Laudes, bell exemple del gòtic civil català, situat al carrer Major de Dalt Vila.

La corporació municipal de l'Ajuntament d'Eivissa, en la reunió plenària del 28 de febrer d'aquell ja llunyà any de 1949, quedà assabentada de l'escrit que s'envià al Patronat José María

INSTITUT D'ESTUDIS
EIVISSENCs

ACTES DEL
CINQUANTENARI

Del 14 d'octubre al 3 de desembre de 1999

Tríptic anunciador dels actes del cinquantenari de l'Institut.

REPORTATGE

Quadrado, amb data del 10 de febrer, amb la petició de sol·licitud d'adscripció de l'Institut. Aprovada aquesta adscripció, el 28 de març s'aprovava el reglament de funcionament de l'Institut i començava la seua llarga i fructífera trajectòria.

Aquesta primera etapa es caracteritza per la publicació dels sis números de la segona època de la revista *Ibiza* i per l'edició d'una esplèndida col·lecció de llibres d'autors com Antoni Costa Ramon, Josep Costa Ramon, Enrique Fajarnés Cardona, i l'aportació més nombrosa d'Isidor Macabich. Durant bona part dels anys seixanta, l'Institut entra en una etapa de somnolència, sense més activitats que les escadusseres que organitzava l'Ajuntament aprofitant el nom de l'Institut.

La represa de l'Institut

El 1969 l'Ajuntament d'Eivissa decideix la publicació de la tesi doctoral de Bartomeu Barceló Pons, *Evolución reciente y estructura actual de la población en las Islas Baleares*, i aprofita la figura de l'Institut com a editor de l'obra.

Aquesta notícia de l'edició del llibre i de l'existència de l'Institut d'Estudis Eivissencs, entitat que tothom considerava desapareguda, va aixecar l'interès del jove pintor i professor de dibuix Josep Marí, que demanà a Marià Villangómez sobre la possibilitat de continuar amb l'entitat i donar-li nova vida dins l'obscur món cultural illenc del moment. Villangómez li va explicar el funcionament inicial de l'Institut i l'adreçà al regidor Enric Ramon Fajarnés per tal de veure si era possible un relleu de l'entitat. Josep Marí, acompanyat d'un petit grup d'amics, entre els quals recorda Nèstor Torres, Pere Planells, Victori Planells i Isidor Marí, visitaren Enric Ramon a final de 1969. El regidor acceptà plenament aquesta iniciativa i es comprometé a convocar els encara membres de l'Institut per plantejar-los-en la reorganització, cobrir-ne les places vacants i designar-ne nous vocals.

La refundada entitat volia mantenir una independència d'actuacions, in-

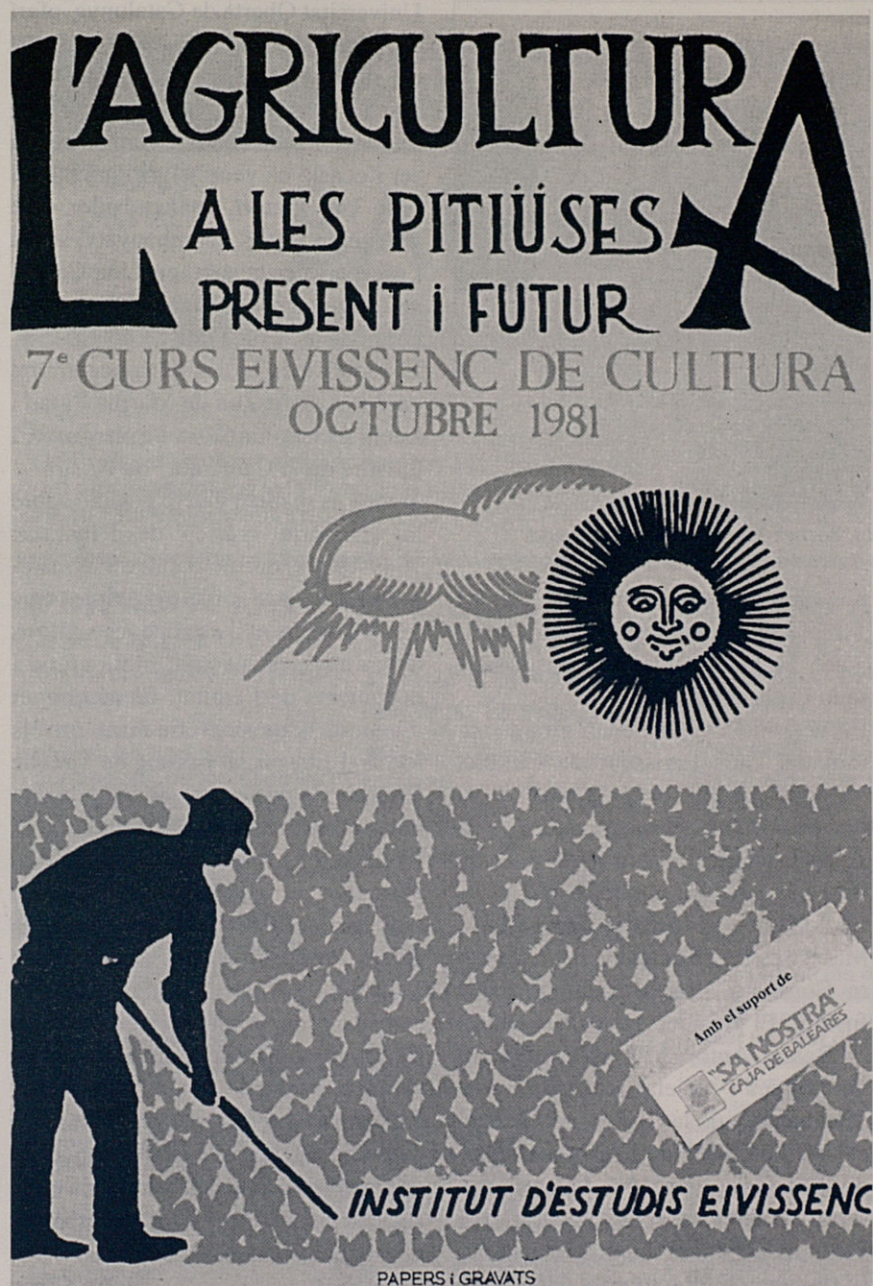

La presidenta del Consell d'Eivissa i Formentara durant l'acte del cinquantenari.

Cristòfol Guerau d'Arellano, Marà Serra i Josep Marí durant la seua «Xerrada planera entorn de la represa de l'Institut».

El 28 de març de 1949 s'aprovà el reglament de funcionament de l'Institut, i així començava la seua llarga i fructífera trajectòria.

Un dels cartells editats per l'Institut al llarg dels seus anys d'existència.

dependència que no tenia assegurada si continuava a redós de l'Ajuntament d'Eivissa, per la qual cosa el 1974 redactà uns estatuts que eren una còpia de l'Obra Cultural Balear. L'aprovació dels estatuts no va ser fàcil; s'hagué d'esperar a la mort de Franco per tal de veure'ls aprovats. Foren dos anys llargs d'una situació alegal i la constant preocupació per un tancament de l'entitat.

L'Institut prenia ales per iniciar la més fructífera de les seues singladures. El grup de joves sempre comptà amb el discret però eficaç guiatge de Marià Villangómez. La defensa de la identitat pitiüsa, la protecció del nostre patrimoni cultural i natural, són els principals objectius que es marcà des de bon començament l'Institut. I aquesta defensa no es podia fer més que vindicant, en primer lloc, la nostra llengua, la llengua catalana d'Eivissa. Generacions d'eivissencs han après a estimar la llengua de la mà de l'Institut. Aquest és el gran mèrit de l'Institut. Però aquesta defensa aferriçada dels nostres valors no sempre ha estat fàcil ni ha estat del tot compresa i així els entrebancs també han estat presents en les iniciatives portades a terme per l'Institut: suspensions governatives de diversos actes durant el franquisme tardà, dimonització de l'entitat per part de certs poders fàctics, retirada de subvencions per no voler mostrar submissió a persones governants... Totes aquestes dificultats ens engrandiren i ens enfortiren, si més no, ens assenyalaron que estàvem en el camí correcte. El Curs Eivissenc de Cultura, la Festa

**erco
leta**
Gianni Rodari

**Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina**

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

**erco
leta**
Gianni Rodari

Els guanyadors del premi Baladre (*ex aequo*), Bernat Joan i Emmanuel David Garcia, amb el president de l'Institut, Marià Serra, i el Joan Vilà (Eivissa, 4-11-99).

de la Nit de Sant Joan, els premis literaris de la Nit de Sant Joan i Baladre, les Mencions d'Honor Sant Jordi, la recepció de TV3, les publicacions periòdiques *Eivissa* i *El Pitiús*, una producció bibliogràfica de prop de cinquanta títols —la més completa de la bibliografia pitiüsa—, són alguns dels èxits del treball incansable de l'Institut.

Any de celebracions

L'any del cinquantenari és el moment de reflexió sobre el treball passat i el nord que ens ha d'indicar el camí a seguir en el futur. Així la Comissió Executiva va dissenyar per als mesos d'octubre i novembre una sèrie d'actes com a commemoració de l'efemèride. Prèviament i amb la col·laboració de la Fundació "la Caixa", al començament de 1999 s'havien realitzat una sèrie de conferències sota el títol de «Reflexions per a un nou mil·len-

ni», pronunciades per Fabià Estapé, Josep Maria Quintana, Ramon Margalef, Manuel Delgado, Sebastià Serano i Eliseu Climent.

Els actes del cinquantenari giraren entorn del Curs Eivissenc de Cultura, que enguany arribava a la seua vint-i-cinquena edició. En destacaren: «Una xerrada planera entorn de la represa de l'Institut», pronunciada per Cristòfol Guerau d'Arellano, Josep Marí i Marià Serra, components de la primera Comissió Executiva del renascut Institut. El president de l'Obra Cultural Balear, Antoni Mir, parlà de «Canvis polítics i societat civil» i el catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona i membre de l'Institut d'Estudis Catalans, Joan Vilà Valentí, dissertà sobre «Aspectes geogràfics i culturals d'Eivissa ara fa 25 anys».

El dissabte 23 d'octubre, Isidor Marí, director d'Estudis d'Humanitats de la

Universitat Oberta de Catalunya, oferí una conferència sobre «L'Institut d'Estudis Eivissencs davant el 2000», que es va veure completada amb el recital *Uc més amics i convidats*; va ser l'ocasió de veure el trio inicial del grup Uc, Victori, Joan i Isidor, que volgueren estar acompanyats sobre l'escenari per la soprano Lina Cardona, el guitarrista Manolo Díaz o l'acordionista Artur Prat.

Els actes més lúdics es concentraren en dos concerts, un de Marina Pittau i Lucia Albertoni, *Cants de Sardenya*, i un altre de la Camerata "Sa Nostra".

També es realitzà una exposició sobre la «Història gràfica de l'Institut: 1949-1999», que en recull tot el material gràfic, com són els múltiples cartells elaborats al llarg d'aquests últims trenta anys, el material bibliogràfic i documents de l'entitat. El recorregut d'aquesta exposició finalitzà en els locals d'Ebusus, al passeig de Vara de Rey, on s'havia gestat, feia cinquanta anys, el naixement de l'Institut.

Finalitzaren els actes amb un sopar de germanor, el dia 5 de novembre, al qual assistiren les primeres autoritats de les Pitiüses i alguns convidats de Mallorca, València i Catalunya, acompanyats d'un nombrós grup d'eivissencs que volgueren homenatjar la ja veterana institució.

Cinquanta anys donen una majoria d'edat suficient per plantejar-se un futur esponsorós i d'autèntica incidència en la societat pitiüsa. Això és el que esperam dels pròxims cinquanta anys.

Felip Cirer

Fotografies: Vicent Ribas

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Puelles
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 971 71 80 37

FUNDACIÓ
JAUME I

XXII Premis

BALDIRI REIXAC

Convocatòria per al curs 1999-2000 ♦ Dotació total 14.500.000 ptes.

Aquests premis, destinats a l'estímul i al reconeixement de l'escola catalana, són dotats per la Fundació Jaume I amb les aportacions dels receptors del llibre-nadala que la Fundació tramet cada any a les persones interessades per la nostra cultura.

L'àmbit d'actuació és el dels Països Catalans. L'organització dels premis compta amb l'assessorament de la Delegació d'Ensenyament Català d'Òmnium Cultural. Els Premis Baldiri Reixac són convocats en tres modalitats:

PREMIS A LES ESCOLES

14 premis de 500.000 ptes. cadascun.

Serà premiada la qualitat global, en llengua i continguts, de les escoles i els instituts quant a la catalanitat: lloc que ocupen la llengua i la cultura catalanes en el conjunt de les seves activitats, ús del català com a llengua de relació entre els alumnes, activitats culturals d'arrelament al país i aplicació coherent del Projecte Lingüístic de Centre.

Per a participar-hi cal omplir i trametre el **qüestionari** que facilita la Fundació Jaume I, així com la documentació que s'hi demana. Les escoles unitàries integrades dins d'una ZER s'han de presentar conjuntament.

Les escoles i els instituts ja presentats als Premis en anys anteriors i no premiats que desitgin optar a aquesta convocatòria, només caldrà que presentin el qüestionari actualitzat, sense necessitat d'aportar documentació nova.

No poden optar als Premis els centres educatius ja guardonats en convocatòries anteriors.

PREMI ALS MESTRES I ALS PROFESSORS

Dotat amb 1.500.000 pessetes que es distribueixen de la manera següent:

1.000.000 ptes. al treball guardonat, i una subvenció de 500.000 ptes. per a contribuir a la seva edició.

Serà atorgat a un treball inèdit de temàtica pedagògica que contribueixi a l'ensenyament en català a qualsevol nivell i matèria.

Cal acompanyar els treballs -presentats anònimament i en dues còpies- amb la **fitxa d'inscripció** complimentada, dins un sobre tancat.

A l'exterior no hi ha de constar el nom de l'autor sinó només el títol del treball.

El Jurat podrà dividir el premi o deixar-lo sense adjudicar.

A l'edició del treball premiat hi ha de constar el premi amb el qual ha estat guardonat.

PREMIS ALS ALUMNES

60 premis de 100.000 ptes. cadascun, en llibres catalans a escollir pels interessats.

Serán atorgats a treballs escolars fets, preferentment, en equip per alumnes de qualsevol nivell educatiu no universitari.

Els treballs hauran de ser fets en català i podran tractar de qualsevol de les àrees de coneixements dels diversos cicles escolars, així com ésser resultat d'activitats del centre: excursions i visites, periòdics escolars i diaris de classe, col·leccions, audiovisuals, etc. (dels murals, les maquetes i les manualitats més grans de 60 x 60 cm, només se n'admetran fotografies).

El Jurat valorarà especialment els treballs que suposin un **aprofundiment en la realitat nacional catalana i en la nostra tradició cultural**.

Acompanyarà els treballs una memòria breu, no més llarga de dos fulls, on cal especificar les motivacions, les circumstàncies, la manera com s'ha fet el treball, etc.

Per optar al premi, cal acompanyar cada treball amb la **fitxa d'inscripció**, segons el model que en facilita la Fundació Jaume I.

No seran admesos els treballs que no vagin acompanyats de l'esmentada **fitxa d'inscripció** complimentada.

ASPECTES GENERALS

Els treballs i la documentació s'han d'adreçar a la

FUNDACIÓ JAUME I

Aribau, 185, 3r. - Telèfon 93.200.53.47 / FAX 93.200.56.33
08021. BARCELONA

El termini de presentació s'acabarà el dia 15 de febrer del 2000. Els treballs tramesos per correu que arribin després d'aquesta data, només seran admesos si al mata-segells consta que la tramesa és anterior al 8 de febrer.

Els treballs no premiats podran ésser recollits des del 20 de juny fins al 17 d'octubre, prèvia presentació de la fitxa d'inscripció.

La Fundació Jaume I podrà disposar dels treballs premiats durant un any per tal d'exposar-los i promoure'n la difusió.

Premis Baldiri Reixac

Amb el patrocini honorífic de la

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Toni Torrens

La cultura del poble

SEMBLANCES VISUALS
VERBALS VIRTUALS
SEMBLANCES VISUALS
VERBALS VIRTUALS
NB

De bon matí, Toni Torrens (nascut a sa Pobla el 29 de gener de 1937) arriba a la farmàcia que comparteix amb la seva dona, Francesca Amengol, al carrer dels Oms de Palma. Allà prepara, amb la dedicació dels apotecaris cartoixans, unes quantes receptes de formulació magistral; per cert, actualitzades. Conjuminant la màgia d'antany amb la darrera tecnologia, sap aturar estossecs, singlots i l'ejaculació precoç. Ja fa anys, abans de l'arribada de la Viagra, el seu preparat, de difícil maneig, però més individualitzat en la dosificació que l'actual medicament, va tenir èxit.

Cap al migdia, Toni torna a sa Pobla, on inventa altres estratègies estrambòtiques –com l'exportació de béns culturals, musicals i culinaris– inspirades per l'absència dels seus fills, Josep Maria (Farmacologia), Maria de la Mar (Filologia Catalana) i Antònia (Farmacologia, és clar), avui a Barcelona. Perquè no enyorassin les festes de Sant Antoni de sa Pobla, el pare, en un no-res, traslladà, a les places de la Virreina i el Diamant, al barri de Gràcia, els foguerons, dimonis, foc i fum, menjar i vi típic del poble. Així, any rere any, Toni repeteix el miracle de les nocces de Canà, quan un 6.000 veïns del barri fan cua per compartir una torrada pobleira amanida amb exposicions d'art i recitals de teatre.

Tenc molt bon record de l'obra *Les llàgrimes del vienès* d'Alexandre Ballester, a la Casa Domènech. Fa tres anys, Toni Torrens s'atreví a exportar dracs i dimonis molt més enllà. Segles d'història confirmen que els mallorquins són camions de la colonització. Tenc l'honor, com a ciutadà europeu, de ser-hi convidat per testimoniar una delicada victòria de les *delicatessen* de sa Pobla sobre la terrorífica bu-

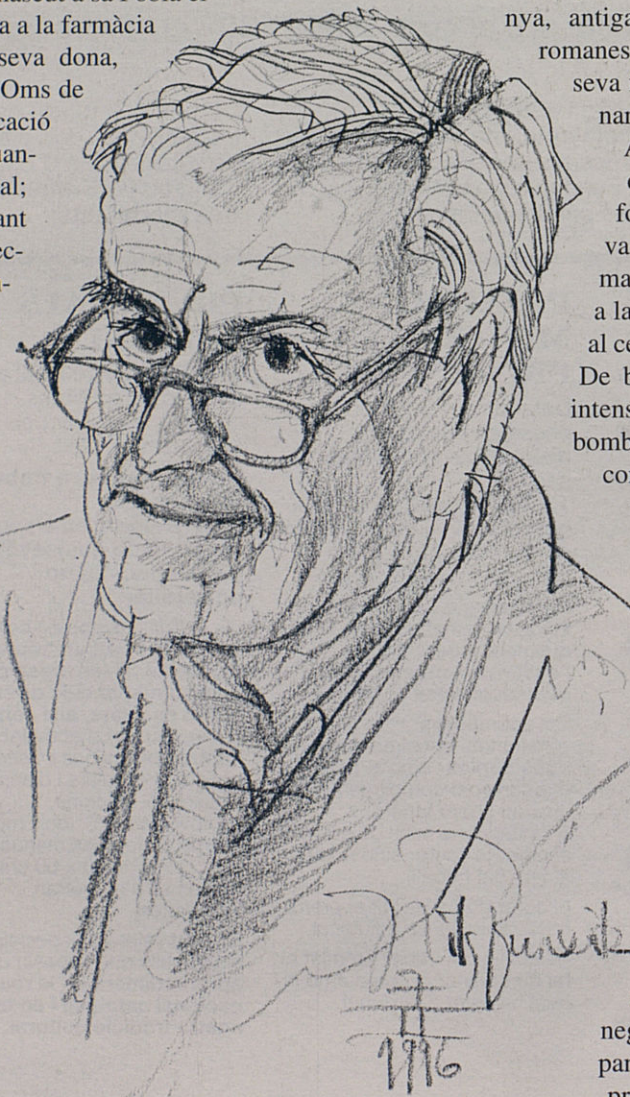
rocràcia prussiana de la ciutat de Colònia, antiga Renània de les tropes romanes. 2.000 anys després de la seva fundació, tornen els legionaris romans/poblers.

Abans de l'arribada al capdavant d'un batalló de foners, Toni Torrens deixava un cavall de Troia, amb la matrícula de les Illes Balears, a la plaça Vella (*alter Markt*), al centre neuràlgic de la ciutat. De bon matí, començava una intensa lluita amb el cos de bombers, que volia resistir una conflagració major. Al capvespre, a l'entrada de la foscor, de sobte, s'encengueren tres foguerons, s'obriren les portes del cavall/camió i, al

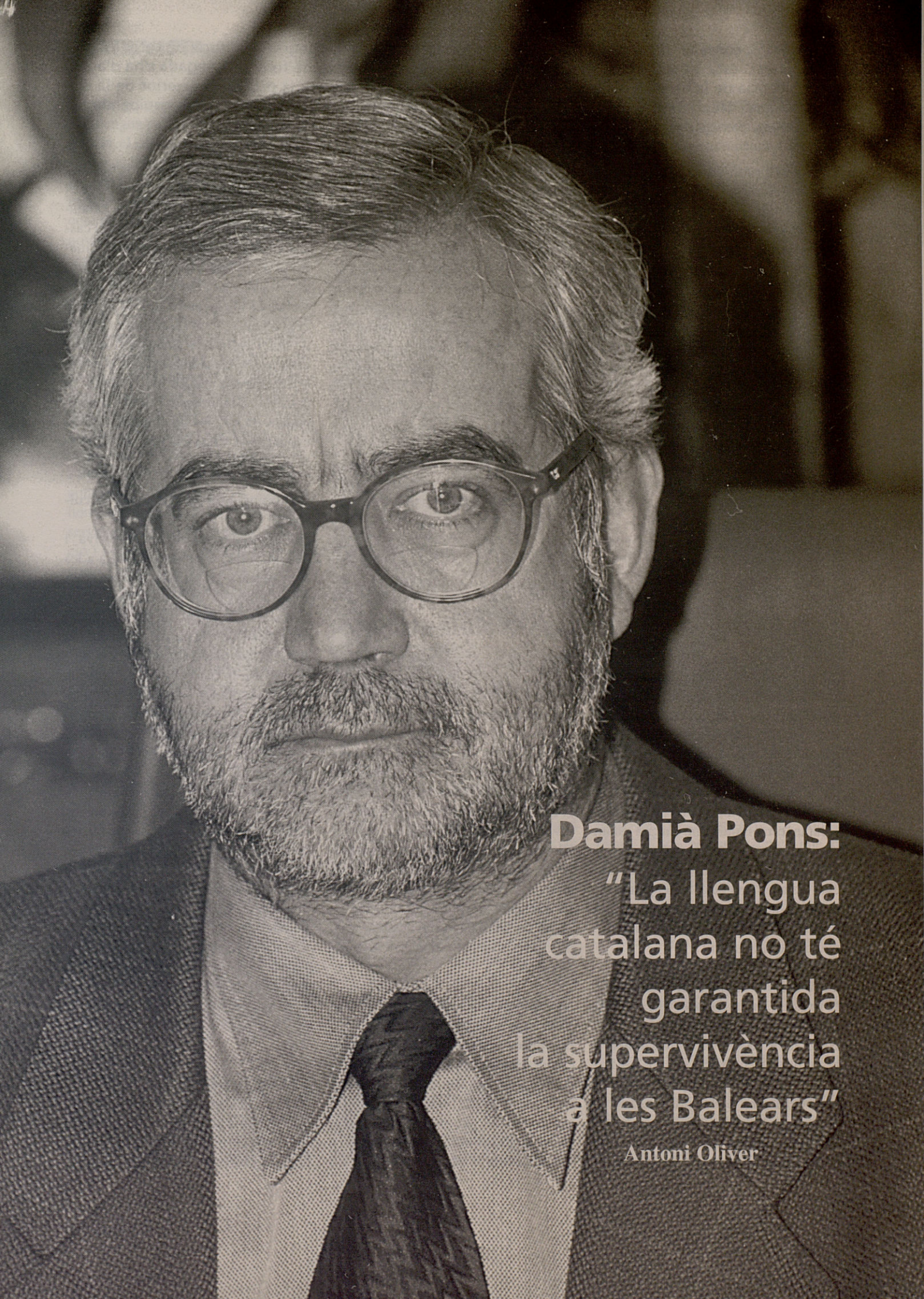
so de xeremies i ximbombes i al cant guerrer de les gloses, aparegué l'arma secreta: centenars de sobrassades i botifarrons i centenars de porrons de vi negre. Tot plegat envaí les panxes i l'ànima de tots els presents. Caigué Colònia, amb el seu batle en primer lloc, sota l'embruix de les forces pobleires. *Chapeau!* al vencedor, Toni, i, igualment, als vençuts, per viure la conquesta en la seva coneguda tradició de

l'esperit carnavalesc Sant Bru, fundador de l'Ordre dels Cartoixans, nascut a Colònia l'any 1020, per ventura hauria beneït el bon humor d'aquesta invasió pacífica dels missioners mallorquins.

Nicolau Oriünd Llevant, àlies Nils Burwitz

I Sono tuo papà come ager ?
Nils Burwitz

Damià Pons:
"La llengua
catalana no té
garantida
la supervivència
a les Balears"

Antoni Oliver

Damià Pons, conseller d'Educació i Cultura del Govern balear, està especialment preocupat per la supervivència de la llengua i cultura catalana a les Illes Balears. Creu que s'han de fer accions més enèrgiques per garantir aquesta supervivència i

també per a la integració cultural de totes les persones que vénen de fora. A la vegada s'ha d'aconseguir una adequada promoció exterior de la cultura de les Balears i augmentar els equipaments i la qualitat de l'ensenyament

Com veu l'estat de la llengua i cultura catalana a les Illes Balears i com es pot defensar una cultura minoritària?

La primera cosa que vull dir és que no és una cultura minoritària a les Balears. La llengua catalana i la cultura a què dona lloc és una cultura que en principi en el seu territori és majoritària. El que passa és que històricament ha tengut un competidor molt fort que ha estat la llengua i cultura castellana. També ha tengut uns sistemes polítics que han jugat a la contra i la cultura pròpia del territori es troba un tant atropellada. A més a més, això ara coincideix amb un moment de globalització, amb uns mitjans de comuni-

molt difícil, perquè hi ha una allau de novetats bibliogràfiques en castellà que solen tenir darrere empreses editorials molt potents, amb gran capacitat per donar publicitat a les seves edicions i això fa molt difícil que les editorials de les Balears i Catalunya hi competeixin. Aquest fet explica que si bé s'incrementen els índexs de lectura en català, ho fan molt lentament, no han experimentat l'augment que era previsible a partir de la introducció de la llengua i cultura catalana als centres educatius.

Pot ser també que sigui un problema de mercat, que no és prou gran?

No crec que sigui això. A Portugal,

uns visitants, però a mi no m'agradaria contribuir a difondre la idea que el gran competidor de la llengua catalana és l'anglès o l'alemany, sinó el castellà, perquè així ho afavoreix la dinàmica de l'Estat espanyol, els mitjans de comunicació, etc. És evident que hi ha bosses que generen autosuficiència comunicativa i es reestructuren entorn de publicacions en alemany o anglès, però també els catalanoparlants es reestructurarien entorn de mitjans en català si no tenguessin l'oferta abassegadora de mitjans de comunicació en castellà que tenen i la formació castellana que tenen.

Resumint, quin és l'estat de la cultura?

Jo no tenc una visió depressiva i derrotista de l'estat de la cultura a les Illes Balears. És un estat que presenta cares positives, és evident que tenim molts de creadors, hi ha escriptors rellevants, la literatura catalana ha incrementat moltíssim els agents productius i n'hi ha de bons i de dolents, com passa a totes les literatures. Hi ha fenòmens mediàtics i fenòmens rigorosos qui haurem d'esperar dues o tres dècades per fer-ne una valoració, però això passa a la cultura castellana, que és potentíssima. Hi ha qualitat a la literatura catalana si se'n sap fer una lectura selectiva, i ha aconseguit coses que ara avui dia sembla que són objecte de rebuig quan han estat objecte abans d'aspiració, com per exemple que determinats autors aconseguixin àmplia difusió, de reedicions, encara que no hi hagi garantia absoluta que l'obra sigui bona o dolenta. Encara que no sigui tan bona és evident que aquesta literatura arriba a un sector de públic al qual no arriba el llibre minoritari.

I l'estat de la llengua?

És evident, com apuntava, que la llengua catalana no té garantida la supervivència, perquè per factors demogràfics poblacionals a les Balears ha arri-

“ M'agradaria difondre la idea que el gran competidor de la llengua catalana no és l'anglès o l'alemany, sinó el castellà. ”

cació gairebé d'abast universal que introdueixen més elements de competència per a la cultura i llengua pròpia de les Illes. L'estat de la cultura i de la llengua pròpia de les Illes Balears no és un estat satisfactori, és més aviat un estat inquietant. Encara estam en una situació en què no s'ha aconseguit garantir-ne la supervivència, encara estan en una fase, la llengua i cultura catalana, en què no s'han tret de damunt el procés de minorització de què han estat objecte.

Creu que ha augmentat o disminuït el prestigi de la llengua i la cultura catalana a les Illes?

Ha guanyat terreny en alguns àmbits a la cultura de prestigi. Un fet positiu evident és que, per exemple, dins el món del teatre la llengua catalana és clarament dominant, tant en el teatre que es representa aquí com en el que ve de fora. El món de la lectura és

per exemple, les llibreries estan perfectament dotades d'obres en portuguès i l'àmbit del portuguès és comparable en territori al del català. En portuguès pots trobar qualsevol cosa, el que passa és que no tenen a dins ca seva un competidor més potent que ells com el castellà. Si els portuguesos tenguessin la pressió del castellà que tenen els països de llengua catalana, les llibreries de Portugal tendrien un sector de llibre en portuguès minoritari i un sector de llibre en castellà majoritari.

Ara també hi ha altres llengües, com l'alemany i l'anglès.

Les altres llengües encara continuen essent absolutament secundàries, hi ha minories que són capaces de llegir en francès, anglès o alemany, però sol ser població procedent d'aquestes àrees lingüístiques. Això va lligat a uns residents d'aquestes cultures i a

bat una gran quantitat de gent que té una llengua pròpia diferent a la catalana. En el cas que aquestes persones siguin de llengua castellana, s'han trobat amb una situació social que els facilitava el manteniment del castellà com a llengua de comunicació amb la nova societat a la qual havien arribat, perquè el sistema educatiu i les actituds lingüístiques dels autòctons els feien innecessari l'aprenentatge del català. Tampoc no s'han fet polítiques lingüístiques mínimament enèrgiques i el Govern de les Illes Balears fa tretze anys que té aprovada la Llei de normalització, que s'ha aplicat molt mínimament. Ha mancat en aquesta qüestió jugar una mica fort amb el tema dels mitjans de comunicació, sobretot amb una televisió en català competitiva, que emeti les mateixes hores que la resta de televisions i que serveixi com a mecanisme d'integració i difusió de la llengua en l'entorn social procedent de la immigració. D'altra banda, s'ha de dir que la llengua catalana es troba amenaçada a determinats llocs. A Eivissa la llengua catalana està amenaçada, a algunes zones de Mallorca també està amenaçada, en primer lloc, per la minorització demogràfica dels autòctons i, en segon lloc, perquè no s'han fet polítiques d'integració de la població novvinguda. Són uns ciutadans que d'alguna forma lleven ús social de la llengua, ja que aprenent la llengua del país on s'han instal·lat afegirien més presència social a la llengua. Això és el que acaba passant amb els emigrants quan van a un país: parlen l'idioma d'aquell país, incrementen els usuaris d'aquesta llengua. Això no ha succeït aquí i, per tant, la llengua catalana està amenaçada i n'hem de ser conscients. A la vegada que hi ha aquesta amenaça a molts de nivells, tampoc no podem deixar de valorar com a importants una sèrie de fets relacionats amb l'ús i el prestigi social del català. És evident que no salvarem un idioma perquè les institucions públiques de més alt nivell l'usin. Però, perquè una llengua es normalitzi de veritat necessita estar present en

els àmbits institucionals més prestigiosos. La societat de les Illes Balears des del segle XVIII fins a l'any 60 manté la llengua catalana no des de la consciència, sinó des de la inèrcia, perquè encara la immensa majoria dels mallorquins són escolaritzats molt precàriament. La llengua catalana, socialment parlant, es manté perquè hi ha una societat rural, per la tra-

llengua alta i una de baixa, sí que tal vegada s'hagi superat aquesta situació. Ara el que es comença a donar és un procés de llatinització, és a dir, que es coneix la llengua catalana a l'escola i no s'empra com a llengua de relació, perquè la cultura de masses imposa altres llengües.

Quines iniciatives durà a terme el

Damià Pons al seu despatx.

dició, però no hi ha minories conscients, actives, significatives des del punt de vista quantitatiu. Aquests darrers vint anys es dona un procés interessant i és que quan la societat percep que comença a viure dins un medi social del qual la seva pròpia llengua comença a ser absent, hi ha majories notables dins la societat que practiquen, amb plena consciència, un ús actiu de la llengua catalana. Aquest fet no es pot deixar de banda, perquè està clar que el futur de la llengua catalana no passa només per lleis i comportaments exemplars de les administracions públiques, sinó que passa pels ciutadans.

Li sembla que ja s'ha superat la diglòssia?

Concebuda així com es va introduir aquest concepte, que hi havia una

Govern en política lingüística?

Que hi hagi una direcció específica de política lingüística vol dir que es dona una importància a aquesta qüestió. A més, podem disposar per a aquest càrrec d'una persona tècnica que fa més de vint-i-cinc anys que es dedica a impulsar estratègies de política lingüística des de les entitats culturals i universitàries. Des que Cristòfol Soler va crear la partida de política lingüística, el Govern ha tengut un pressupost relativament important per a aquest fi, entre 300 o 400 milions, però una bona quantitat no s'ha dedicat a política lingüística, sinó que s'ha dedicat a política cultural o a altres coses. La partida es dedicarà des d'ara a fer política lingüística i es procurarà implicar dins unes línies de feina dels diversos nivells de les administracions públiques i entitats del món

associatiu civil. Una política lingüística només pot ser eficaç si en el temps i l'espai coincideixen accions que, tenint uns objectius comuns, aconseguixin abastar sectors socials diferents i a la vegada complementaris, i produir l'efecte de la intensitat, perquè només d'aquest efecte es derivarà eficàcia. Aquesta voluntat es visualitzarà amb la creació del Consell Social de la Llengua Catalana, en el qual les administracions públiques, la societat civil i persones en particular que tinguin uns especials coneixements en qüestions lingüístiques debatran, plantejaran i

Com s'enfocarà aquesta qüestió de la normalització a l'ensenyament?

D'una banda tenim la Llei de normalització, que en l'article segon diu que el sistema educatiu s'ha d'orientar cap a un ensenyament en què la llengua catalana sigui la llengua vehicular, això diu la llei aprovada per unanimitat l'any 1986. Per avançar en aquest objectiu els centres educatius s'han de prendre seriosament el projecte lingüístic de centre, en què s'ha de definir l'ús i la relació funcional de les diferents llengües que s'ensenyin al centre, i s'ha d'entendre que el plurilingüisme ha de pivotar sobre una

grans deficiències quant a polítiques lingüístiques. Fins ara les administracions públiques no s'han adonat de la importància dels mitjans com a instruments creadors de normalitat lingüística. Està clar que aquest fet transcendeix l'àrea de cultura i la Direcció General de Política Lingüística (DGPL), més aviat és una qüestió de Govern. És veritat que al Pacte de Govern no es fa cap menció explícita de crear un sistema de comunicació en llengua catalana, institucional o privat, i és una de les mancances del Pacte. Conscient d'aquesta mancança, la DGPL té previstes algunes iniciatives. Concretament una és la creació, mitjançant una ordre, d'una línia de suport estable a les publicacions en llengua catalana. Una altra línia és la possible creació per concurs públic d'una oferta radiofònica en llengua catalana, no optarem per la creació d'una emissora, sinó per la contractació d'una emissora existent que haurà d'oferir als ciutadans de les Illes una programació en llengua catalana d'acord amb unes característiques determinades. Aquesta oferta no solament és important des del punt de vista lingüístic —la presència del català a les emissores és escassíssima, hi ha vint-i-cinc emissores i no podem parlar de cap emissora en català de veritat—, sinó també del de difusió de la producció fonogràfica i discogràfica pròpia. Les grans cadenes estatals no programen la música d'aquí, perquè els programes musicals ja vénen fabricats des de la seu central de les emissores a Madrid. La programació musical està més configurada d'acord amb els sectors de les multinacionals discogràfiques que no amb les produccions de cada territori on s'escolten aquestes emissores. Aquesta emissora ha de servir per donar presència a la producció cultural de les Illes Balears.

“ El Consell Social de la Llengua Catalana marcarà les grans línies de la política lingüística ”

marcaran les grans línies de la política lingüística. El Govern intentarà tant com es pugui fer una política globalitzadora, intentarà afectar tots els àmbits de la vida pública, social, institucional i aspirarà que això tenguí repercussions sobre els comportaments lingüístics personals, no en termes de coerció, sinó d'invitació perquè el ciutadà s'incorpori al projecte d'aconseguir que la llengua majoritària i habitual sigui el català.

En quins àmbits es pensa incidir?

Hi ha molts d'àmbits importants en què incidir, però n'esmentaré alguns. En primer lloc, l'àmbit institucional ha d'adoptar comportaments exemplificadors que serveixin de model de referència als ciutadans. Això vol dir que han d'aplicar els seus reglaments de normalització lingüística i destinar-hi partides. El Govern recuperarà la comissió interdepartamental, que permetrà que les diferents conselleries i àmbits de l'Administració autonòmica siguin tots protagonistes del procés de normalització social de la llengua.

llengua base comunicacional, que ha de ser la catalana. D'altra banda, s'ha d'aplicar el decret regulador de mínims que estableix com un objectiu de compliment immediat que el 2001 tots els centres educatius de les Illes Balears han de tenir una oferta d'ensenyament del cinquanta per cent en llengua catalana. Fins ara ha passat que els centres educatius intuïren que l'Administració, que havia de vetllar perquè s'acomplissin aquestes normatives, més aviat hi creia molt poc i, per tant, era absentista davant d'aquestes normes. Els centres ara ja saben que l'Administració actual es pren seriosament aquests objectius i que demanaran l'acompliment de la normativa. Ara, això ha d'estar afavorit al màxim per l'Administració i intentarem que els centres ens plantegin les mancances de tot tipus que puguin tenir per tal de contrarestar-les i fer possible l'aplicació de la normativa.

Quina política es faria amb els mitjans de comunicació?

Un àmbit importantíssim és el dels mitjans. És un tema en què hi ha hagut

Quant a la societat civil, el món econòmic?

És un àmbit també important i anualment s'ha de fer una gran campanya dirigida a tots els sectors socials, impulsada per persones concretes que

visitaran entitats, comerços; s'han d'oferir recursos i subvencions per tal d'avançar ràpidament dins aquests sectors. La idea és que l'any 2000 aquesta campanya afecti el món del comerç. Es donaran unes compensacions econòmiques a aquells comerços que vulguin participar en el procés de normalització lingüística mitjançant una sèrie d'ajuts. Intentarem implicar ajuntaments i consells en aquestes campanyes perquè hi aportin també recursos.

Quines prioritats tenen en matèria educativa, al marge de la política lingüística?

És evident que s'han de crear aquells equipaments educatius que encara fan falta, sobretot a l'illa d'Eivissa i a les zones costaneres de Mallorca. A final del segle XX a les Illes Balears encara manquen centres escolars, i això s'explica perquè no hi ha hagut una reducció significativa de la població escolar, més aviat s'ha mantingut, perquè, sobretot, als anys noranta han arribat 90.000 persones. A Eivissa cada curs arriba tanta població escolar nova com la que es necessita per omplir un centre de 500 alumnes. Això fa que a aquesta illa siguin necessaris sis o set centres per als propers cinc anys. En aquesta prioritat s'ha d'implicar el Govern de l'Estat, perquè la transferència econòmica va ser molt a la baixa. S'han de promulgar els currículums propis de les Illes, que permetran que hi hagi uns llibres de text més adaptats a l'entorn i la realitat cultural. Aquesta adaptació també s'ha de

fer en el sistema socioeconòmic. Les Illes tenen necessitats d'una oferta formativa relacionada amb la societat de serveis i s'ha de fer un esforç per detectar els cicles formatius més lligats a la demanda del mercat de treball. Una altra prioritat és incrementar el grau de formació. Hi ha xifres que escarrufen. A nivell d'Estat un 90 per cent d'estudiants estudien a l'edat que correspon secundària i a les Balears només un setanta per cent. És un estat d'opinió generalitzat que a les Balears els joves han d'entrar en el mercat de treball perquè hi ha un accés fàcil. Ho

versitaris és dels més baixos de l'Estat, és a dir, que hi ha paràmetres que posen en evidència aquestes mancances de formació. Molts de cursos de formació no tenen matrícula suficient perquè es puguin impartir i els que ho fan no tenen el mínim d'alumnes. Hi ha també una escola heterogènia de població procedent del centre d'Europa, del nord de l'Àfrica, de la zona subsahariana, etc., que s'ha d'integrar no tan sols socialment a les Illes sinó culturalment. Això és possible quan la població és escassa. No és difícil trobar fills de pares alemanys o marro-

“ La Direcció General de Política Lingüística donarà suport estable a les publicacions en llengua catalana ”

fan sense acabar la seva formació i no tenen paciència per estudiar més. D'altra banda la societat reclama persones amb formació suficient. És important generar la idea que els joves no han de voler guanyar doblers tan aviat i han preferit guanyar-ne més si estudien. Si no som capaços de generar els nostres propis tècnics, els haurem d'importar, bàsicament d'Europa, i els nostres ciutadans es convertiran en una classe de peonada de la societat balear del futur. Això en termes polítics, culturals i lingüístics acabaria essent negatiu, no tan sols en termes econòmics. El nombre d'uni-

quins que en dos cursos parlen d'una forma acceptable el mallorquí. Però el problema és quan aquests nins s'integren en una escola a la qual hi ha una gran part de població majoritàriament no autòctona en termes lingüístics i culturals. Enguany s'ha fet un gran esforç per augmentar el professorat d'educació compensatòria i els tallers de llengua. S'ha passat de 97 professors a 150 per fer un gran esforç perquè les escoles siguin un espai d'integració de tots els grups socials que viuen a Mallorca.

Pel que fa a la Universitat, quina

Viajes
MARTEL S.A.

**ESPECIAL CAP D'ANY
MILLENNIUM**

EGIPTE, del 27 des. al 3 gen. 482.000 PTA • Vol des de Barcelona, 3 vespres a El CAIRE - 4 vespres de CREUER
Vols des de Palma: LONDRES, del 31 des. al 5 gen. 102.900 PTA • **ROMA**, del 31 des. al 3 gen. 77.400 PTA •
FLORÈNCIA, del 30 des. al 2 feb. 74.900 PTA

(Consulta els suplementes festes de cap d'any • Taxes d'aeroport no incloses)

Informes i reserves: OMS, 50-B. Box 696 • 07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42 • Fax (971) 72 69 42 • e-mail: www.viajesmartel.com

política pensen dur a terme?

La Universitat presenta uns dèficits evidents en equipaments i fins ara també ha presentat uns dèficits considerables respecte del finançament, el qual ara s'ha millorat. La mitjana destinada als alumnes de la UIB en relació a la mitjana estatal era de 70.000 pessetes manco que a la resta del l'Estat per alumne. Enguany s'ha començat a disminuir la diferència i tindran 15.000 pessetes més per alumne respecte de l'any passat. La ràtio alumnes-professorat s'ha de millorar, i enguany ja passa de 21 alumnes per professor a dinou. Aquestes són millores qualitatives. També milloraran les condicions retributives, no segons criteris d'homologació estricta, sinó lligats a processos de millora qualitativa del professorat tant en l'àmbit de la docència com en el de la investigació. També es construirà un multi-aulari, amb un pressupost superior als 2.000 milions, i la biblioteca paranimf, valorada en 900 milions. Això es podrà fer gràcies a un préstec de la Conselleria d'Hisenda del Govern. Una altra cosa important és ampliar els estudis que ofereix la Universitat. La idea és que l'any 2000 es defineixin quins són els nous estudis i el 2001 ja se n'implanti algun. També s'ha d'incrementar la capacitat de docència de les extensions universitàries a Menorca i Eivissa i s'ha de millorar el sistema de beques que permeti que els estudiants de Menorca, Eivissa i Formentera puguin venir a la Universitat amb uns inconvenients econòmics menors.

Pot comentar la política de patrimoni.

Els consells han de fer la política de patrimoni. Es crearà la Junta Interinsular de Patrimoni i el paper del Govern en aquest tema és procurar implicar l'Estat espanyol en projectes de recuperació del patrimoni cultural. S'han de captar fons de l'Estat i d'Europa per a programes de patrimoni cultural i aquests fons es repartiran als consells. D'altra banda, la Junta de Patrimoni ha de repartir l'u per cent cultural, tant el generat per les inversions públiques de la Comunitat Autònoma com el generat per l'Estat.

Com s'impulsaran polítiques per promocionar arts plàstiques, cinema, editorials, teatre, música, etc.?

El que sí vull dir respecte d'aquests temes és que les competències dels consells insulars i el Govern s'han de delimitar molt bé, les funcions han de ser complementàries i coordinades i la norma de relació ha de ser la cooperació i no la competitivitat. El Govern en matèria cultural té competències de relacions amb l'Estat, promoció exterior de la cultura i participació en els intercanvis culturals entre illes, aquí s'han d'emmarcar totes les iniciatives de política cultural, perquè la promoció interior cultural dins cada illa correspon als consells. Aquesta promoció exterior s'intentarà que, en primer lloc, sigui en l'àmbit lingüístic català, després a la resta de l'Estat i a determinats punt d'Europa. L'objectiu és que aquesta promoció amplii el

mercat dels nostres artistes, grups musicals i teatrals, escriptors, etc. Si el govern col·labora en la política cultural dels consells serà en la mesura que patrocini una iniciativa que pugui inscriure's en l'àmbit de la promoció exterior.

Quant al cinema?

Una de les grans mancances de la política cultural és la que fa referència a la producció audiovisual. Serem sensibles a possibles propostes i s'hauria de veure si des de la Conselleria d'Indústria es pot assumir una línia de suport a les indústries audiovisuals. Nosaltres serem generadors de productes audiovisuals, perquè en necessitem per fer la promoció exterior. Seria raonable que Govern, consells i empreses privades fessin un pla de creació audiovisual lligat a les televisions locals i al centre de Ràdio Televisió Espanyola.

Política editorial?

S'ha d'aconseguir la presència dels llibres editats a Mallorca a fires de llibres, no tan sols a través del l'Espai Mallorca de Barcelona, sinó també a la fira de Barcelona, Madrid, València i Frankfurt. Afavorirem una línia de suport a les traduccions d'escriptors de les Balears a altres idiomes. Farem uns opuscles per promocionar aquests autors perquè puguin interessar a editors de fora: hi pot haver coses d'Antoni Serra, per exemple *Carrer de l'Argenteria*, o alguna cosa de Cristòfol Serra, que ha tengut elogis d'Octavio Paz.

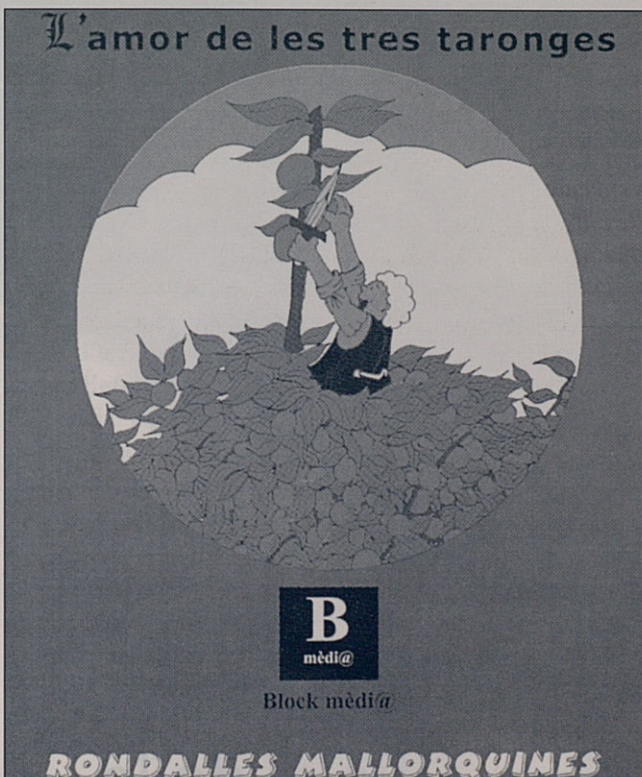
SYP&CONSUM

**PRIMERA CADENA MALLORQUINA
DE SUPERMERCATS**

TELÈFON D'ATENCIÓ AL CLIENT: **902 42 42 60**

La primera rondalla multimèdia

Block mèdia, una empresa de programari educatiu i cultural de les Illes Balears nascuda l'any 1997, ha tret al mercat la primera rondalla multimèdia. Gràcies a un disseny acurat es pot escoltar, veure, llegir una de les rondalles meravelloses més conegudes de l'*Aplec de rondaies mallorquines* de mossèn Antoni M. Alcover (en Jordi des Racó) i a més interactuar-hi. D'aquesta manera i a través de l'ordinador, petits i grans podran gaudir de la cultura popular de forma interactiva. El CD té més de 45 minuts de narració animada, 50 escenes que amaguen moltes sorpreses i efectes sonors, més de 900 dibuixos, 8 jocs (de llengua, comprensió, discriminació, memòria i habilitat), la biografia de l'autor, la seva obra i un vocabulari amb més de 350

paraules i expressions. Aquesta producció de Block mèdia ha comptat amb el suport del Govern balear, el Consell de Mallorca i Sa Nostra.

Formada per professionals de l'educació, la música, el teatre, el dibuix i la informàtica, aquesta empresa disposa d'un equip d'assessors-col·laboradors especialistes en els diversos temes que desenvolupen, tant en la documentació i estructuració dels coneixements com del disseny i realització. Un dels seus equips ha estat guardonat amb el premi Pilar Miró i Sotherby's 1997, pel projecte didàctic Taller Mirómultimèdia, en el qual es dona a conifer la figura del pintor Joan Miró. També ha obtingut el tercer premi del Concurs d'Unitats Didàctiques Multimèdia de la fira Didàctica 99. Block mèdia. Tel. 971 757 615 / <www.blockmedia.com>

Cinema en català

El nou director general de Política Lingüística, Joan Melià, ja ha començat a posar fil a l'agulla pel que fa al cinema en català. La Conselleria de Cultura ha arribat a un acord amb la Generalitat de Catalunya pel qual totes les cintes doblades en català arribaran també a les Illes Balears. Així, a principi del mes de novembre pogueres veure en català la pel·lícula *Agnes Brown*, interpretada i dirigida per Angelica Houston i produïda per Jim Sheridan. Igualment, s'ha pogut veure al cinema Rívoli la pel·lícula infantil *Rudolph* i un altre film de la factoria Disney, *Tarzan*. Una altra de les pel·lícules que poguérem gaudir en català fou la dirigida per Wes Craven i protagonitzada per Meryl Streep i Gloria Stephan, *La música del cor*. Finalment, la darrera pel·lícula que s'estrenarà en català, enguany, serà *Segrestant la senyoreta Tingle*, dirigida per Kevin Williamson.

Trobada de xeremiers

El passat 20 i 21 de novembre es va celebrar a sa Pobla la V Trobada de Xeremiers i Fira de Luthiers. La Trobada comptà amb la participació de la pràctica totalitat de xeremiers de Mallorca, que feren sonar els seus instruments en una cerca-vila per tot el poble i també en una sonada a la plaça de l'Ajuntament.

Lliurat el premi Joan Mascaró i Fornés

La delegació de l'Obra Cultural Balear de Santa Margalida va organitzar el passat 19 de novembre un sopar per tal de lliurar el V premi Joan Mascaró i Fornés, que en aquesta ocasió va ser concedit a Joan Maimó i Vadell, per la seva gran tasca realitzada en la difusió de la vida i obra del fill de Santa Margalida, Joan Mascaró. L'acte va tenir lloc al restaurant s'Alqueria de Santa Margalida, i va comptar amb l'assistència de prop de 200 persones, entre les quals hi havia el conseller d'Educació i Cultura del Govern balear, Damià Pons, el batlle de Santa Margalida, Antoni del Olmo, i el president de l'OCB, Antoni Mir.

Airtel i Catalunya

un gran
futur
per endavant

Patrocinador
Oficial de la
Mostra
de Revistes
en Català '99

Si vol, trucant al 123, podrà rebre les seves factures i ser atès en Català

Apropa't pel nostre Stand Airtel de la fira i gaudeix de les nostres ofertes en telefonia mòbil.

Agència Terrassa
Avda. Abad Marcet, 51
(davant camp de futbol)
Tel. 607 80 39 08

Agència Vilafranca
Avda. Barcelona, 85
Vilafranca del Penedès
Tel. 610 73 68 29

Agència Lleida
Passeig de Ronda, 74 - 80
(Edifici Shopping Centre)
Tel. 607 80 39 41

Agència Olot
Vilanova, 2
(Cant. Plaça Clarà)
Tel. 610 73 68 12

Agència Ciutat Vella
Ferran, 43
(a prop Plaça St. Jaume)
Tel. 610 73 67 78

Agència Mollet
Plaça Major, 22
(a prop l'illa)
Tel. 607 80 40 72

És més fàcil

Fa un poc més de cinquanta anys, quan va començar tot això dels ordinadors i de la informàtica, com que la memòria anava cara i era qüestió d'estalviar, algú va prendre l'assenyada decisió de reservar només dos dígitos per representar

els anys a les dates dels ordinadors. Fet i fet, el canvi de mil·lenni era enfora, molt enfora, i els ordinadors eren màquines que només s'havien de fer servir per fer comptes grossos i llargs i poca cosa més.

Efecte 2000: el nyap del mil·lenni

La manca de previsió amb la qual aquests dies hom tendeix a culpabilitzar l'enginyer o executiu més o menys anònim responsable d'aquesta decisió, no s'hauria de referir tant al fet de no haver pensat en el canvi de mil·lenni, com al fet de no haver estat capaç de preveure que aquelles màquines infernals, que ocupaven cambres immenses i que no funcionaven gaire estona seguida sense aturar-se per una o altra avaria, esdevindrien minúscules i s'infiltrarien en tots i cada un dels espais, fins a arribar als racons més íntims. Aquesta falta de visió és l'autèntic error que ha provocat el nyap del mil·lenni i que el fa tan complicat de resoldre fins a arribar al punt que molts són els qui creuen que una solució, el que se'n diu una solució, no n'hi ha.

Fins a l'arribada de l'alarma provocada per l'efecte 2000, nom amb el qual es coneix aquest nyap, la revolució associada a les tecnologies de la informació i de la comunicació havia estat una de les més dolces de tota la història, dolçor que es derivava del fet que mai ningú, ni els més agosarats futuristes, no havia arribat a fer prediccions fiables sobre el que havia de venir en relació a aquestes tecnologies. Així, per exemple, ningú no va ser capaç de preveure les possibilitats

Fins ara, la revolució de les tecnologies de la comunicació havia estat una de les més dolces de tota la història.

Hi ha determinats sectors que estan convençuts que tot això de l'efecte 2000 és una simple operació de màrqueting per donar feina a informàtics desenfeinats

restaurant

Es Pati de Montuiri

Cra. Montuiri - Sant Joan, km 0,7 • 07230 Montuiri (Mallorca)

Tel. 971 64 67 64 - Fax 971 64 67 47

hotel rural

Es Figueras Nou

ELS ORDINADORS PERSONALS

A l'inici de la informàtica només es van reservar dos dígit per representar els anys de la data dels ordinadors, de tal manera que 87 es correspon amb 1987 i 93, amb 1993. El canvi a l'any 2000 significaria per a aquests ordinadors que l'any quedaria representat per 00, indistingible de l'any 1900, la qual cosa significaria un retrocés d'un segle en la consideració de dates rellevants des del punt de vista del sistema informàtic, com potser la data de creació i actualització d'un arxiu, i que identificaria com a més antics tots els arxius creats a partir de l'any 2000. Per altra banda, l'any 2000 és un any bixest, cosa que només passa, per aquest tipus d'anys múltiples de 100, una vegada cada 400 anys i aquest fet també pot afectar els xips i sistemes informàtics per als quals la data sigui rellevant. Pel que fa als ordinadors personals, la majoria dels fabricats a partir del 1992 estan preparats per a l'efecte 2000, però no es pot dir el mateix dels programes i cal demanar-ne la confirmació, en cas de dubte, al fabricant o venedor. El problema més greu està en els sistemes encaixats, nom amb el qual s'identifiquen xips o petits programes generalment invisibles i que poden alterar el funcionament de sistemes més complexos. Per exemple, un sistema d'ascensors modern pot tenir automatitzat un control de les revisions periòdiques a les quals s'ha de sotmetre obligatòriament, si el xip o programa corresponent no està preparat per a l'efecte 2000, aquest sistema de control pot provocar erròniament l'aturada del sistema en comprovar que el temps que ha passat des de la darrera revisió ultrapassa els límits legals. El Govern espanyol ja ha destinat 150.000 milions de pessetes per pal·liar els efectes que pot provocar el canvi d'any.

i formes de penetració dels ordinadors personals, amb la notable excepció dels quatre peluts mal vestits que els varen fer; com ningú no va ser capaç de veure l'expansió d'Internet, dos dels fenòmens cabdals d'aquesta revolució tecnològica. I així, sense adonar-nos-en, poc i per darrere, els xips han ocupat llocs cada vegada més im-

portants, sensibles i, fins i tot, vitals. I és per això que regira, i no poc, el fet que una tafarra insignificant com aquesta dels dos dígit de la data dels xips pugui arribar a provocar el temor que disfuncions en sectors estratègics, com el de subministrament d'energia, signifiquin la fi de la civilització tal i com l'entem ara. Ni els mil·lenna-

ristes més convençuts i militants podrien trobar una argumentació més convenient per a les seves pors, aparentment irracionals abans que es coneguessin alguns dels detalls associats a aquest nyap.

De tota manera, és inevitable que domini una certa incredulitat i escepticisme sobre les possibles conseqüències catastròfiques de l'efecte 2000, ja que els més escèptics, i a la vegada tecnocrèduls, argumenten que ja fa molt de temps que els qui ho han de saber ho saben i es fa mal de creure que no ho hagin arreglat. Fins i tot, hi ha determinats sectors que estan profundament convençuts que tot això de l'efecte 2000 és una simple operació de màrqueting que ha servit per donar feina a molts informàtics desenfeinats, ensems que acceleraven un procés de renovació tecnològica que ha afavorit, de la mateixa manera, fabricants de maquinari i de programari informàtic; tot això sense oblidar l'inevitable estol de pseudoprofetes que han fet la seva anunciant, a tort i a dret, l'*Armageddon* causat per la informàtica. Certament, tothom té dret a guanyar-se les sopas, encara que sigui de forma honorable, però seria, pel cap baix, imprudent, i molt, pensar que no hi ha un punt de veritat en tot aquest enrenou i desentendre's per complet dels seus efectes, els possibles i, sobretot, els que ja s'han deixat notar.

Els problemes derivats de l'efecte 2000 es poden presentar a dos nivells: d'una banda hi ha els sistemes informàtics visibles, tant maquinari com programari. Bancs i caixes d'estalvi,

Roldan

Cream espais per conviure

Eusebi Estada, 66 - 68 - 07004 Palma

Tlf.: 971 763 666 - Fax: 971 763 667

Internet: <http://www.roltan.es>

E-mail: roltanib@roltan.es

CULTE AL COS

- Disseny
- Ergonomia
- Durabilitat

Orell i Calmarí - Tel. 971 290 922

així com la majoria de grans empreses i organismes oficials, han fet o diuen que han fet el seu camí per evitar l'efecte 2000 en aquests sistemes i que tot anirà com una seda. Però al costat d'aquesta seguretat, resulta que cada dia podem trobar, en tots els mitjans de comunicació, notícies que informen que la majoria d'empreses de serveis i organismes públics essencials tenen previst per a la nit de cap d'any torns especials de guàrdia per actuar davant possibles contingències associades a aquest efecte: bombers, executis i tèc-

Doncs és fa difícil arribar a imaginar què passaria si no tenguessin el problema resolt. El fet és que una part del problema, la important, no està arreglada perquè, simplement, no hi ha manera d'arreglar-la en tot i pertot. És la part que afecta pels anomenats sistemes encaixats, xips i programes informàtics usualment invisibles i que tenen la missió de controlar el funcionament de petites, tot sovint irrellevants, parts de tota classe de sistemes, grans i petits. Les disfuncions i problemes de l'efecte 2000 més greus,

punt del dia 31 de desembre, ni tan sols a les hores immediatament posteriors, ja que l'efecte 2000 es pot presentar en qualsevol moment a partir d'aquest instant quan, per la raó que sigui, s'activi un d'aquests procediments amagats que involucri un xip o un programa no preparat per a l'efecte 2000. Fet que hauria de servir per refredar les fortes rialles i ganes de fer befa que es podrien produir quan, una vegada hagin sonat les dotze del dia 31, tot continuï igual com abans.

Tanmateix, el més probable és que la nit de cap d'any no passi res assimilable a cap catàstrofe derivada de l'efecte 2000, però seria ignorar una bona part de la realitat present creure que aquest efecte no ha tengut conseqüències de cap tipus. Fet i fet aquestes conseqüències ja s'han deixat sentir llargament. Més enllà de tot el procés de renovació tecnològica que ha impulsat, l'efecte 2000 també haurà servit per posar en evidència la fragilitat d'una forma de vida que depèn molt d'una tecnologia poc fiable, perquè no està ni dissenyada ni pensada per a molts dels usos que se'n fan. Per altra banda, una vegada més, haurà quedat palès que, com deia George Bernard Shaw, la societat actual és tan crèdula com ho era la societat medieval, només ha canviat la font d'aquesta credulitat, que abans estava representada per l'autoritat de la religió i ara ha estat degudament suplantada per la tecnologia. Haurem de donar per bo l'efecte 2000 si ha servit per canviar això, encara que només hagi estat una miqueta.

Llorenç Valverde

Els bancs han declarat inhàbil el darrer dia de l'any, i hi ha companyies aèries que han dit que no volaran entorn del canvi d'any

tics d'empreses de telecomunicacions i similars, policies locals, autonòmiques i estatals, l'exèrcit, sistema sanitari, aeroports, gabinets de crisi nacionals i autonòmics i tot un seguit de mesures de prevenció que tracten de garantir una transició d'any segura per a tothom amb actuacions immediates i coordinades per minimitzar les conseqüències de l'efecte 2000.

Per altra banda, els bancs han declarat inhàbil el darrer dia de l'any, hi ha companyies aèries que han dit que no volaran entorn del canvi d'any, companyies de trens que aturaran els seus combois i un llarg etcètera. I tot això quan diuen que està tot arreglat?

perquè són imprevisibles, són les que poden venir d'aquests sistemes encaixats. La impossibilitat material de comprovar que tots i cada un d'aquests sistemes encaixats estiguin preparats per superar l'efecte 2000 és el que ha obligat a muntar tots aquests dispositius extraordinaris d'emergència, ja que ningú no pot garantir que alguns d'aquests sistemes encaixats siguin font de problemes seriosos i afectin serveis essencials, com el subministrament d'energia elèctrica i d'altres. Tanmateix, convé dir que no hi ha cap raó per pensar que els problemes de l'efecte 2000 s'hagin de presentar precisament a la mitjanit en

 mbat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

“Hem viscut per salvar-vos
els mots,
per retornar-vos el nom
de cada cosa.”

Salvador Espriu

Fidels a la nostra inquietud i vocació de suport a diferents manifestacions culturals, a GRUP ENHER patrocinem la MOSTRA DE REVISTES EN CATALÀ 1997. I felicitem a totes elles per l'energia amb la que divulguen la nostra llengua.

GRUP ENHER, PATROCINADOR DE LA MOSTRA
DE REVISTES EN CATALÀ

 Grup
enher

Hans-Ingo Radaz, un filòleg de llengua romànica nascut a Frankfurt, és l'autor d'un manual-guia de mallorquí de caràcter pràctic, adreçat als alemanys que vulguin aprendre a desenvolupar-se en situacions de la vida quotidiana, com ara saludar, demanar el menjar en un res-

taurant, comprar al supermercat o expressar-se en termes amorosos, de simpatia, de desacord, de dubte o, fins i tot, de disgust: l'expressió *estic molt empipat* també figura en el lèxic d'aquesta col·lecció de l'editorial Reise Know-How Peter Verlang Rump.

Hans-Ingo Radaz, autor d'un manual alemany-mallorquí Els mallorquins s'esforcen poc perquè els estrangers s'integrin

«**F**a 20 anys, Peter Verlang, el propietari d'aquesta editora alemanya, es va decidir a treure al mercat unes guies de conversa de llengües exòtiques, després d'un viatge que va fer a Indonèsia, on va aprofundir en l'idioma d'aquest país. De llavors ençà, s'ha dedicat a editar manuals en llengües molt minoritàries com el quítxua, el galaicoirlandès o el sicilià», explica Hans-Ingo Radaz sobre la filosofia que inspira el naixement aquesta col·lecció de guies, la qual pretén copsar, amb cada nou número, l'esperit de cada país.

En el manual dedicat al mallorquí, Radaz ofereix una visió històrica de la situació del català a Mallorca al llarg dels anys i l'estat lingüístic actual. Inclou apartats de gramàtica, pronunciació, conversa i, fins i tot, regles de comportament. El que avala tota aquesta tasca de l'autor d'aquest manual és la seva creença que el 99% dels seus compatriotes pensen que Mallorca és Espanya, i només això.

«El meu objectiu és que Mallorca no sigui sinònim d'Espanya. Vull fer entendre que té unes senyes d'identitat pròpies i que aquí es parla una altra llengua que no és el castellà. Si un 10% dels alemanys que visiten o resideixen a l'illa entenen això, ja em

sento satisfet».

Hans-Ingo Radaz parla un català pulcre, sense cap accent que delati la seva procedència alemanya. A més, calça unes porqueres. Tan sols el seu físic, cabells i barba rossa, fan pensar en els seus orígens, tot i que se li

Hans-Ingo Radaz va néixer a Frankfurt, però passa llargues temporades a Palma.

salomart s.l.

MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N — STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON 971 62 12 15 — MALLORCA

Jaume Salom Bover

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

“ A Catalunya es té un vertader interès per l'estranger de qualsevol nacionalitat ”

L'autor del manual al passeig del Born.

“ S'ha de fer una distinció entre els alemanys que vénen aquí de vacances i els qui es compren una casa per quedar-s'hi ”

endevina un cor santacataliner. Encara que té la seva residència fixada a Frankfurt, passa llargues temporades en un pis que té a Santa Catalina.

Des de la seva talaia en aquest popular barri de Palma, Radaz és incapaç de comprendre com la majoria dels seus compatriotes, *guiris*, com ell mateix els anomena, recalen a l'illa per consumir els seus propis productes gastronòmics o contractar treballadors alemanys per cobrir la seva necessitat de serveis.

«Penso que s'ha de fer una distinció entre els alemanys que vénen a Mallorca de vacances un pic a l'any, deixen els diners i tornen al seu país; i els qui compren una casa aquí i es converteixen en residents. Crec que els mallorquins no haurien de tenir la mateixa tolerància cap als uns i els altres», explica Hans-Ingo Radaz, que ha sabut captar la contradicció del caràcter mallorquí, difícil d'observar amb un primer cop d'ull.

Ell ha fet la volta a la proverbial tolerància mallorquina des de la seva posició d'espectador privilegiat. «Crec que s'hi fa poca cosa, perquè els estrangers s'integrin. Els mallorquins, en el fons, pensen que és millor que no aprenguin la llengua, que no coneguin els costums, perquè així se sentiran estranys, se n'aniran i els deixaran en pau. En canvi, això a Catalunya no passa. Allà hom té un vertader interès perquè els estrangers de qualsevol nacionalitat s'integrin», afirma.

Fer conèixer els trets culturals, i d'altres tipus, de Mallorca és important, entén Radars, perquè, si no, el que passa és que s'ofereix una imatge distorsionada de l'illa. Posa com a exemple un culebrot que es veu a la televisió alemanya que desenvolupa la seva acció a l'illa. La sèrie reflecteix un grup de joves que per diverses circumstàncies s'ha trobat vivint a Mallorca, (és una mescla entre *Melrose Place* i *Los vigilantes de la playa*), localització on no es veu un sol indígena. «Això és espantós», exclama indignat Hans-Ingo Radaz, i després es lamenta: «Aquesta és la visió que tenen els alemanys de Mallorca».

J.M.

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

GROTRIAN-STEINWEG

En aquest número d'*El Mirall* continuem els itineraris de *Conèixer la Part Forana*. Ara us en presentam el quinzè, Deià.

Deià, a l'ombra del Teix

El municipi de Deià té 15,2 km² de superfície i 583 habitants (dades de 1996). L'etimologia de Deià prové de l'àrab *daia*, que significa 'llogaret'.

Començam la passejada pel **Museu Arqueològic de Deià (es Clot)**. Aquest museu fou fundat l'any 1962 i es deu a la iniciativa i al treball de l'arqueòleg William Waldren, establert a Mallorca el 1953. Conté una mostra de la prehistòria balear, especialment dels jaciments dels municipis de Sóller, Deià i Valldemossa. Les troballes més representatives provenen de la cova dels Morts de Son Gallard, de la cova de Moleta, de la cova de Son Marroig, de la cova de Son Puig, de la balma de Son Matge, del poblat talaiòtic de Son Ferrandell i del santuari de Son Mas. Amb motiu de l'obligatorietat de lliurar el material de les excavacions al Museu de Mallorca, al de Deià es mostren només els originals de les troballes més corrents, mentre que de les troballes més importants s'exposen còpies (com la de la Dama de Son Matge, una estatueta tosca que representa una dona molt esquematitzada, relacionada hipotèticament amb el culte a la Gran Mare). Amb un sentit didàctic, hi ha també fotografies, esquemes i maquetes. Conté una secció de paleontologia amb restes de la fauna prehistòrica de Mallorca, com el *Myotragus balearicus*. A part de les sales d'exposicions, consta de biblioteca, sala de conferències i d'altres sales i laboratoris. N'és director, des de la seva fundació, William Waldren. La barriadeta des **Puig** ocupa els costers del turó que li dona nom i que s'enfilen fins a l'església i el cementiri, amb carrers costeruts i vies escalonades. Un dels elements d'aquesta contrada és la **casa consistorial**, al carrer del Porxo; ocupa el lloc d'una antiga construcció, datada el 1584,

Vista general de Deià.

quan la independència municipal, denominada es Porxo, consistent precisament en un cobert de teules sostingut per tres pilars octogonals que donava recer a les reunions del consell municipal de Deià.

Can Vallès (C/ del Porxo, 19) és un casal d'estil regionalista fet construir per Antoni Vives, secretari de l'Arxiduc. Destaca pel seu gran volum, amb murs de pedra viva, i la casa apareix en bona part envoltada d'una carrera enjardinada. Té torre de planta quadrada, amb tres plantes d'alçat, amb portal rodó a la planta baixa, una finestra coronella al primer pis i dues obertures quadrangulares, separades per un pilar, a la part superior; la coberta és de teules a quatre aiguavessos. La façana del carrer del Porxo, a més del lateral de la torre, presenta un bloc central de dues plantes, amb qua-

tre finestres i portal de llinda a la planta baixa i cinc obertures quadrifolades al primer pis; més a la dreta continua un altre volum, de tres plantes d'alçat, amb tres finestres balconeres a la planta baixa i tres obertures quadrifolades a la planta superior. La façana sud-est, aixecada davant el jardí, mostra en un angle una columna dòrica, amb dues finestres balconeres a la dreta.

El **via crucis** que puja pels carrers des Puig és molt destacable, compost per capelletes de carrer quadrangulares emmarcades de pedra de Santanyí que contenen les rajoles ceràmiques de l'estació corresponent. Daten de dècada de l'any 1932. Cada capelleta té el nom del patrocinador, que foren les famílies propietàries de les principals finques i algunes institucions. La relació d'estacions és la següent: II Son

La Residència data de l'any 1984 i ocupa dos antics casals, Son Moragues i Son Canals

El 1584 es va produir la separació del terme de Deià del de Valldemossa

Marroig (C/ del Rev. Jeroni Pons), III Can Paloni, IV Can Bi, V Son Bujosa (C/ de Ramon Llull), VI Foment del Turisme (C/ del Porxo), VII Ajuntament, VIII Sa Pedrissa, IX Son Canals, X Cala de Deià, XI Llucalcari (C/ des Puig), XII (C/ de la Verge de Lluc), XIII Ca l'Abat, XIV Diputació Provincial (paret del cementiri).

L'església parroquial de Sant Joan Baptista corona es Puig. L'any 1497 es documenta l'existència d'un primitiu oratori. L'any 1511 s'aconsegueix la reserva del Santíssim Sacrament i la font baptismal. El 1584, amb motiu

de la separació del terme de Deià del de Valldemossa, els jurats de la nova vila intenten assolir la categoria de parròquia per a l'església de Deià, però aquesta continuà sent sufragània de la parròquia de Valldemossa; en aquesta data ja es documenta plenament la titularitat de Sant Joan Baptista. El 1752, un incendi destruí gran part de l'edifici, que fou reconstruït gairebé completament. L'any 1857 es treballà el nou portal lateral. El 1913 Deià fou declarada parròquia. L'any 1958 es reformà el presbiteri.

Pel que fa a l'exterior, el temple pre-

senta una façana de pedra, orientada a gregal (N-E) i desornamentada. El portal major és d'arc rodó adovellat, emmarcat; més amunt hi ha una senzilla claraboia circular i, a l'esquerra, una petita espitllera. El coronament és marcat per la caiguda de la teulada a dos aiguavessos. En el lateral de la dreta, a ponent, s'hi obre el portal lateral, de llinda, amb motius ornamentals com les dues bolletes laterals i la creu central amb la data de 1867; més amunt del portal, destaca una llotja amb quatre arcs rodons. En aquest mateix lateral, sobresurt el campanar; és de planta quadrangular, embegut en el temple; servia també com a torre de defensa.

L'interior del temple presenta nau única de planta rectangular amb coberta de volta de canó dividida en quatre trams i presbiteri, amb quatre capelles a cada lateral que tenen entrada d'arc rodó i coberta de volta de canó. Als peus hi ha la tribuna, sostinguda per una volta rebaixada; a dalt, es conserva l'orgue. El presbiteri té coberta de volta de canó; el retaule major és bàrroc, de 1768, obra de Josep Sastre. Les imatges representen sant Joan Baptista, en el centre, titular del temple, sant Mateu, a l'esquerra, i sant Simó, a la dreta, treballades per Rafel Torres. En el tram superior hi ha una pintura de la Immaculada, obra de Gabriel Torres. En el mur de la dreta hi ha una pintura amb la representació de les esponsalles de Josep i Maria i, en la paret de la dreta, una altra amb la mort de Sant Josep.

Les capelles de la dreta o de l'Epístola

Son Canals (La Residència).

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 971 71 67 31 • Palma

són les següents: La primera, sota la tribuna, és la del Baptisme, amb entrada per un arc rodó de poca alçada; conté la pica baptismal, hexagonal, amb una pintura del baptisme de Jesús en la paret del fons. A la dreta hi ha un portalet de llinda que conté l'escala de pujada al cor, que comunica amb l'escala de la torre, que és de caragol. La

tura de santa Catalina Tomàs. En la predella o bancal es conserva la imatge jacent de la Mare de Déu Morta. En la paret de la dreta hi ha una pintura de sant Agustí, mentre que en la de l'esquerra hi ha la imatge del Nin Jesús.

Les capelles de l'esquerra o de l'Evangeli són les següents: La primera,

amb una pintura a l'àtic de sant Martí. Davant l'església, en un lloc molt alt, hi ha el **cementeri**. Senzilles tombes acullen les restes de coneguts artistes, com els pintors Antoni Gelabert (1877-1932), Ulrich Leman (1885-1988) i Antoni Ribes, o l'escriptor Robert Graves (1895-1985) i l'autor teatral mallorquí Joan Mas.

El **Museu Parroquial** (C/ del Reverend Jeroni Pons, 2) ocupa una casa de tres plantes d'alçat, amb portal d'arc rodó; l'interior conté una col·lecció d'objectes litúrgics, alguns de gran antiguitat, com un santerist en majestat, de dimensions reduïdes; aquesta imatge segueix la tradició romànica i podria datar del segle XII, portat pels primers repobladors. També remarcam una caixa gòtica del segle XIV, diverses bacines petidores i pintures barroques. La Rectoria (C/ del Rev. Jeroni Pons, 1) mostra una façana amb alçat de dues plantes i portal d'arc rodó amb la data de 1844; al primer pis, s'hi arreglaren cinc finestres amb ampit.

En la davallada des Puig, podem retornar davant la **posada des Molí**, al sud-est de l'església; és una casa de tres plantes d'alçat, amb portal de llinda que conserva teules pintades. Novament a baix, trobam la **font de Sant Joan**, coberta per una capelleta apuntada, que conté un conjunt de rajoles ceràmiques que representen el Baptista infant, obra de J. Roig.

La possessió de **Can Forcimany**, també dita Can Fussimany, era coneguda antigament amb el nom de l'Heretat. Fou adquirida l'any 1611 al genovès Cesare Faccio pel notari Joan A. Forcimanya, de qui prengué nom. Aquest hi realitzà importants obres de reforma, acabades l'any 1618. L'any 1659 estava valorada en 10.000 lliures. En el segle XVIII Can Forcimanya passà a mans dels Visconti, família originària de Milà. L'any 1821 era propietat de Josep Maroto, i tenia 17 quarterades d'olivar, 1 quarterada de reguiu, 4 de bosc i 3 quarterades de muntanya. En total, pagava 125 lliures de renda anual. En el segle XIX la possessió fou adquirida per Guillem

Possessió de Can Forcimany.

La possessió de Can Forcimany era coneguda antigament amb el nom de l'Heretat

segona és la de santa Catalina Tomàs. La tercera capella és la del Sant Crist. A l'esquerra del retaule del Sant Crist hi ha l'obertura del portal lateral, de petites dimensions; damunt el portal, hi ha la pintura de sant Marçal, mentre que a la dreta hi ha el llenç de santa Llúcia. En la paret de la dreta hi ha una imatge de la Mare de Déu de Lluc. La quarta capella és la de sant Sebastià, amb un retaule barroc i una interessant imatge. A la dreta hi ha la imatge de sant Onofre, a l'esquerra la de sant Antoni Abat i a l'àtic, la pin-

sota la tribuna, és la de sant Francesc, amb retaule de rocalla rococó, de final del segle XVIII. En la paret interior de la façana, entre la capella i el portal major, s'hi exposa l'antiga pica baptismal del temple, possiblement del segle XV. La segona de l'esquerra és la de la Immaculada. La tercera és la de la Mare de Déu del Roser, amb retaule que presenta quatre columnes jòniques. La quarta és la de sant Josep, amb un retaule barroc. En la paret de la dreta hi ha el retaule amb la imatge de la Mare de Déu del Carme,

Cardell. Actualment, és propietat de Joan Miralles Lladó, vidu d'Àngela Cardell, que hi manté el seu estudi; té 39 quarterades.

Les cases tenen planta rectangular, amb una clastra central. La façana s'alça davant una carrera i té dues plantes d'alçat; la planta baixa mostra un portal forà molt interessant, que segueix l'estil anomenat rústic manierista, amb brancals faixats sobre plints i amb una llinda igualment faixada, amb piràmides amb bolla als laterals. L'escut dels Forcimanya situat sobre el portal d'entrada mostra esculpits una torre i un lleó rampant, amb la data de 1618. A la dreta hi ha un segon portal, també de llinda. El primer pis presenta un pla original amb quatre grans finestres, però la de la dreta apareix cegada, amb un finestró obert més petit; totes tenen marca conopial i la de l'esquerra és balconera, amb balustres. La volada té restes de teules pintades.

A l'interior, el portal comunica amb el vestíbul, des d'on un arc rebaixat dona accés a la clastra; una siquiola travessa longitudinalment el pati, ombrejat per una vella parra, i amb un coll de cisterna a l'esquerra. A la dreta es troba l'escala que condueix a la planta dels senyors. La primera sala conté un document de l'any 1371 i objectes antics de ceràmica. A continuació ve la *sala bona* que acull una col·lecció d'objectes antics i un fons artístic, amb obres del pintor Joan Miralles i d'altres més antigues. Al fons de la clastra s'obri el portal de la tafona, completa i interessant, ja que conserva les peces antigues, amb premsa de biga i cuixera que mostra la data de 1691, trull amb peces de fusta i fornall amb caldera.

L'actual conjunt hotelier anomenat La Residència, del magnat Branson, data de l'any 1984, i ocupa dos antics casals, **Son Moragues i Son Canals**. Ambdues cases tenen tres plantes d'alçat. L'accés a l'hotel es fa per un portal de llinda de Son Canals, després del corredor d'entrada, a la dreta del qual destaca una gran araucària. Son Canals era l'any 1673 de Jaume

Canals; l'hereva dels Canals, Mònica, casà amb Jaume de Berga i Comelles, de qui passà a la casa dels marquesos de Solleiric. El 1744 la finca havia de ser venuda a Bartomeu Marroig, però els monjos de Ca l'Abat, finca que hi confrontava, exerciren el dret de fadiga i se la quedaren pel mateix preu (4.601 £). L'any 1821 comptava amb 31 quarterades d'olivar, una de secà, un quartó de tarongers i 3 quarterades de garriga; es valorà en 245 £, i era propietat d'Aina Grau. El 1884 era d'Antoni Vives i el 1919 de Francesc Vives. Més recentment fou de Bernat

Visconti Colom, que la vengué al pare de Margalida Colom Sampol. Son Moragues era un establiment de Son Canals; el 1710 era de Joan Moragues, i el 1880 de la família Monlau.

La sala de Son Canals presenta una coberta de cinc trams de volta d'aresta, amb les corresponents claus, la d'enmig amb dotze puntes arrodonides; la torre de defensa s'aixeca damunt la volta. S'hi conserven els dipòsits d'oli, amb la data de 1842. La tafona de Son Moragues, adaptada a restaurant, mostra tres graners, trull i emportinador d'una peça de pedra.

Relojería Española S.L.

Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
LONGINES
SWISS WATCHES

⌚
TISSOT
Swiss Quality Time

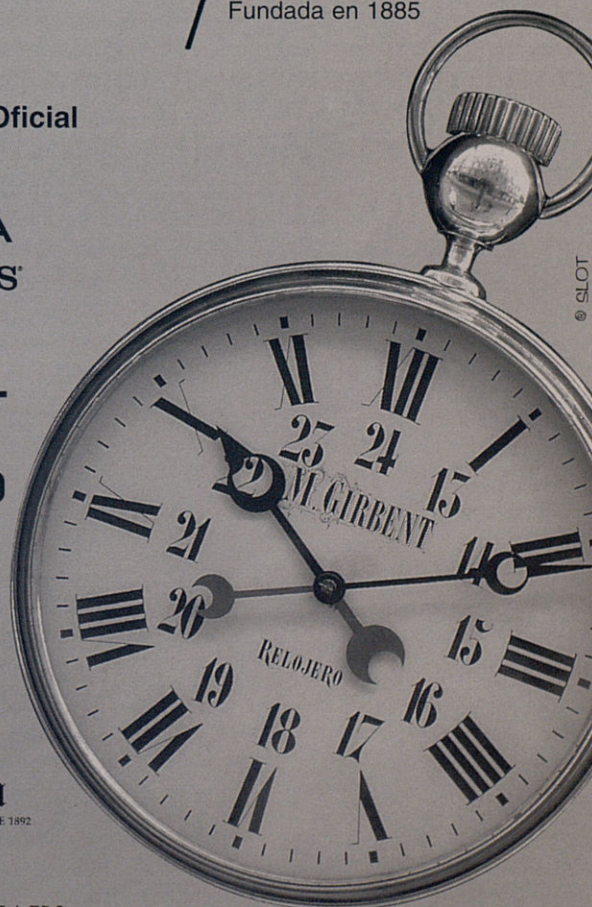
RADO
Switzerland

CK
Calvin Klein
watches

Hamilton
AMERICA'S TIMEKEEPER SINCE 1892

PIERRE BALMAIN
SWISS WATCHES

swatch
SWISS MADE

NOVA ADREÇA

Plaça de Cort 14
Tels.: 971 721 563 - 971 724 344
Fax.: 971 714 369

Fumant a soles a la boja Alabama

Una pel·lícula no neix de culte, es fa de culte. L'escepticisme amb què es va rebre *Blade Runner* al principi dels vuitanta va haver de ser reconduït pel públic intel·ligent. Una *cult movie* procedeix de la consagració que deriva de la part més dèbil del tríode indústria-crítics-espectadors. En poques ocasions s'aconsegueix invertir amb una clau de judo el pes aixafador del primer vèrtex, o els dictàmens pontificals del segon. Amb un agreujant. Els *pasolinis*, col·lectiu acadèmic que jutja la producció cinematogràfica des d'un cànon hereu de *Cahiers*—sense la necessitat d'haver llegit mai aquesta revista—i entre els quals no cal incloure el llestíssim Pasolini, tendeixen a passar de llis davant les pel·lícules que un dia s'adoraran. El més curiós és que són capaços d'incórrer en ceguesa per excés. És a dir, alaben tan gratuïtament una producció que s'obliden de cercar entre els seus valors extracomercials. És així com arribam a *Locos en Alabama*. La sensibilitat acumulada en aquesta cinta només es regurgitarà en una dècada. S'aproparà al classicisme, ingressarà probablement als prestatges dels títols per conservar. I almanco haurà obert el grifó emocional de mils de persones fartes d'*Armageddon* o de lloar coses com *Hormigas* o *Bichos*, i que al·leguen un consolador «són menys estúpides del que sembla».

Ja que *Locos en Alabama* va tenir crítiques molt acceptables a la seva estrena, de què parlem? Molt senzill, es va premiar el factor Banderas, se li va estendre un xec pel seu deixant i la seva nova aureola hollywoodenca. Els comentaris eren afalagadors, però displicents. La primera pel·lícula, un esforç que mereix recompensa. Els nostres gurus no havien quedat impressionats per *Crazy in Alabama*, però cap no volia enemistar-se amb n'An-

tonio, una lloança podria acostar-los a n'Antonio, veuràs quan n'Antonio llegeixi el que he escrit. Un copet a l'esquena, el formulari—ompliu els buits—reservat per a productes espanyols impracticables, i que només se salven per l'amiguisme culpable imperant a Madrid. Quant de fems ens han obligat a consumir aquestes gresques i copes de matinada entre suposats creadors i menys suposats jutges de les seves creacions. Per això mateix, el nombre decreixent d'espectadors que desitjam saber quina pel·lícula anam a veure abans d'entrar al cinema entenem aquestes feines d'adob com a símptomes d'una producció frustrada. I varem estar a punt de perdre'ns aquesta petita joia.

Locos en Alabama són dues pel·lícules en una. A la primera Melanie Griffith repeteix el paper que ja va interpretar a *Something wild*. Aquell *Algo salvaje* de Jonathan Demme era fins ara, sens dubte, la millor pel·lícula de la filla de Tippi Hedren. Era també una pel·lícula de carretera, en què apareixia amb cabellera morena, en què subjugava el seguit d'homes que travessaven el seu camí, en què deixava una reguera de catàstrofes per on passava. El seu al·lot macarró era un William Dafoe catapultat també molt aviat a la fama, la seva víctima era un Jeff Daniels candidat a totes les sevícies. L'actriu representava una *dominatrix* sense necessitat de vestuari de cuir. Va ser una altra pel·lícula de culte, menyspreada una altra vegada pels segments poderosos del sistema. La pregunta immediata és: calia reconstruir una imitació que no era paròdia ni seqüela? La resposta negativa és inevitable, per tant, la categoria indiscutible de la cinta deu ser a l'altra meitat.

La vertadera història de *Locos en Alabama* es resumeix en la frase final. El fet que prevalgui la llibertat sobre

la vida i la mort ve avalat per l'odissea personal de Peejoe, el nin orfe que encavalca la pel·lícula i la visió del qual es troba a faltar quan s'absenta de la pantalla. Banderas o el guionista Mark Childress –autor també de la novel·la en què s'inspira la cinta– no han investit l'adolescent amb una mentalitat d'adult, sinó que l'han revestit de valors sense necessitat que abandoni la seva condició. Les seves opcions són intuïtives, no intel·lectuals. Sense voler, s'efectua la transposició que això passa a totes les edats de la vida. La precarietat dels dos germans que viuen de franc concedeix més valor a les seves opcions. Peejoe pot enamorar-se sense abdicar de les conviccions igualitàries que neixen en el seu interior. La seva tia Lucille pertany al regne de la fantasia, els negres apallissats per la policia són la realitat, sempre més injusta que la ficció. Res no hi ha més estúpid que els pomposos *ex post facto*. Tanmateix, ens atrevirem a dir que l'actor andalús ha retratat en cel·luloide els trets fonamentals de la seva infància. L'al·lot, que en el llibre acaba d'alt executiu a Hollywood, domina la pel·lícula amb major desimboltura i menys estridències que Melanie Griffith. Però el contracte matrimonial és molt més fort que el vincle artístic.

Igual que succeeix en el disseny de la bomba atòmica, és imprescindible unir les dues meitats de la pel·lícula perquè s'assoleixi la massa crítica i l'enginy esclati. Cosa que passa, evidentment, en el procés a Lucille. L'espiral de bogeria desfermada a *Locos en Alabama* té tanta d'energia que permet que l'arribada en el paper de jutge de Rod Steiger –camuflat de Marlon Brando quan encara s'atrevia amb alguna cosa semblant a una actuació– es rebi com una actuació racional, quan en realitat es tracta del fragment amb més absurd de la cinta. On el disbarat s'ha d'entendre en el sentit gens pejoratiu de José Bergamín, com un tret que des de la lògica obre nous camins.

Ja que parlem d'un argument absurd, les associacions han de ser lliures fins

a l'anarquia. Personalment, aquesta paràbola sobre els anys seixanta, centrada a l'estiu agobiant d'un poble de la paupèrrima –a escala nord-americana– Alabama, em recorda la narrativa sincopada de John Dos Passos. Sobrevola la narració una necessitat periodística de concedir valor de *solts* als detalls més insignificants. Aquest fet es posa de manifest quan Melanie Griffith està a punt de perdre la bossa dels doblers al Golden Gate de San Francisco. La càmera es delecta amb els seus esforços. Es fa antiga, ja que la narració moderna exigiria resoldre la recuperació amb dues pinzellades. Antonio Banderas –en cas que sigui ell, ja que una pel·lícula és una obra col·lectiva i ell hi exerceix de debutant– opta per la pinzellada suau i lenta. Aquest recurs ens permet de valorar tota l'acció transcorreguda, encara que l'objectiu del director fos rendir un enèsim homenatge a la seva esposa.

A *Locos en Alabama* reproduïm les sensacions de què ja vàrem poder gaudir a *Smoke* i *Solas*, però no en subproductes encaramel·lats de maduixes amb xocolata i altres bunyols de la factoria Allende-Esquivel. Fumant a soles a la boja Alabama. L'evidència contable que, durant el cap de setmana en què s'estrenà, la pel·lícula de Banderas no fos inclosa entre les deu pel·lícules de major recaptació als Estats Units alimenta paradoxalment el seu encariment posterior en el panorama cinematogràfic. Desgraciadament, el procediment artesà de consagració d'una pel·lícula de culte està tan amenaçat com tots els oficis tradicionals. Pere Gimferrer declara, arran de la reedició del seu clàssic *Cine y literatura*, que ha desaparegut el públic entès, cosa que condueix a l'hegemonia dels *popcorn movies*. De cada vegada costa més aplicar la palanca que esbuqui les inèrcies imposades per Hollywood o pels crítics. Només aquest dia, els modests aspirants a Arquímedes llençarem la tovallola. I ens conformarem amb el vídeo pletòric d'emocions de *Locos en Alabama*.

«El que més m'ha costat és oblidar que sé dibuixar», amb aquestes paraules defineix Pere Quetglas, Xam, (Palma 1915) els seus lligams amb una disciplina artís-

tica, una bona mostra de la qual es va poder veure durant el mes d'octubre i part del novembre al Centre de Cultura "Sa Nostra" de Palma.

Xam: "La pintura és una força intel·lectual"

Aquesta exposició retrospectiva dels dibuixos de Xam va servir d'excusa per a la conversa amb un home que, als vuitanta-

quatre anys, compta amb una de les trajectòries artístiques més àmplies, llargues i riques del darrer segle mallorquí.

Xam al seu taller.

Fou un dels pintors que més contribuï a l'obertura artística de Mallorca al final dels anys cinquanta

I és que Xam, encara que es defineix com a pintor –i ho és per damunt de totes les altres coses–, ha estat també un gran dibuixant; un esplèndid gravador i xilògraf; un il·lustrador notable; un incansable professor de dibuix –quaranta anys al col·legi de Montision i fundador d'una acadèmia privada–; un galerista pioner; un emprenedor cultural –fundador del Grup Tago, de la revista literària *Dabo*, del Cercle de Belles Arts, de l'Associació de Gravadors, etc.–, i un dels pintors que més contribuï a l'obertura artística de Mallorca al final dels anys cinquanta. No se n'amaga: «Aquells anys d'estretor en tots els sentits, aquell temps en què la societat i l'art vivien aferrats als vells esquemes, els vaig viure com una espècie de tragèdia personal. Jo pensava, poc més o menys, com pens ara, i no ho podia expressar. Si ho feia, es tancaven totes les portes.»

Que es defineix com a pintor és d'ara, de fa uns decennis, perquè ens reconeix que, devers els anys cinquanta i seixanta, li agradava més que el classificassin com a dibuixant. «Fins i tot, em molestava que em diguessin pintor, ja que a Mallorca pintor ho era el qui pintava oliveres. No en sortíem, d'això. Així que m'estimava més que no m'hi relacionassin.»

Després va venir la formació del Grup Tago, el 1959, que encara que fou una iniciativa efímera va provocar de forma decisiva la ruptura d'una tradició aturada a Mallorca des del principi de segle: el paisatgisme en el vessant que s'ha anomenat postimpressionisme d'influència local. Xam, que ha cultivat pràcticament tots els gèneres i ha treballat nombrosos llenguatges, mai no hi va caure ni s'hi va deixar dur.

"El dibuix ha estat per a mi un llast que no m'ha quedat més remei que anar amollant per navegar millor"

«N'estava ben vacunat», assegura. En tot cas, com va quedar demostrat a la darrera exposició del Centre de Cultura "Sa Nostra", Xam era, és, un

grandíssim dibuixant. Amb el plomí i la tinta, amb el pinzell i l'aiguada, amb el llapis o amb el carbonet, aconseguia dir el que volia, talment com

ho volia dir. Va fer caricatures, va il·lustrar llibres, va homenatjar Lorca, va retratar amics i personatges històrics, va crear escenes surrealistes i va dibuixar des de festes a drames de la humanitat.

El passat posat als verbs que fan referència als dots de Xam com a dibuixant només responen a la voluntat de l'artista. «El dibuix ha estat per mi un llast que no m'ha quedat més remei que anar amollant per navegar millor. No voldria dir una cosa per una altra: el dibuix és una base molt important per a l'expressió artística. Però no ho és tot. Per la meua acadèmia varen passar molts d'al·lots que dibuixaven extraordinàriament bé, però no sortien d'aquí. El dibuix és un valor que es té a la vista, que permet captar el que els altres no veuen. I quan el tens i l'has cultivat, sents una satisfacció íntima, ja que saps que ho pots fer, que en saps, però que no ho fas perquè no vols.»

Així que, des de fa uns decennis, treballa la pintura abstracta, després de passar per successives etapes surrealistes, cubistes, expressionistes, eminentment dins el camp figuratiu. Ara fa una obra, segons diu ell mateix, «molt elaborada, amb gran importància de les textures, dels colors i de les composicions. M'agrada molt preparar la tela, cercar noves textures, noves expressions, recrear-me en el treball de la matèria i sentir que ja no em fa falta la presència figura per res, cosa que havia notat que necessitava en èpoques abstractes anteriors.»

Pareix com si hagués volgut deixar de banda l'ofici que tant dominava, el dibuix de les formes, per capficar-se en una lluita que li és més difícil de guanyar: donar tota l'expressivitat a la matèria pictòrica i als colors. «La pintura –segons Xam– és una força intel·lectual. La formació pictòrica més important és la del cervell. Si aquesta no existeix, no hi ha res a fer. Cal saber dels poetes, dels qui escriuen, dels qui creen, saber de l'actualitat i del passat, en definitiva, cultivar-te. El nivell cultural del pintor sempre es tradueix en l'obra.»

Amsterdam, mon amour

Són les sis de l'horabaixa, i quan després d'haver posat un poc d'ordre a la disseminació de llepolies culturals que tenc damunt la taula zeburada del meu estudi he mirat cap al finestral, m'ha sorprès la negror de vespre que tintava aquell cel tan transparent i tan net de feia només una hora. Emperò aquest fet que el canvi d'hora recent i la tardor produeixen, possibilita que el lector pugui recloure's dins aquest espai personal en què la claror color de codony del llum elèctric, el lector del disc compacte en punt i la confortable butaca d'orelles amb un tabulet per estirar els peus són els protagonistes d'una història de fruïcions i gaudis a voler. Feia temps que una novel·la no m'enganxava amb la força d'*Amsterdam* (Anagrama/Empúries), d'**Ian McEwan**. La vaig llegir d'una estirada i amb aquest desfici que et dóna el suspens d'una intriga construïda amb una cura minuciosa dels detalls que et fa fer sospirs d'alleujament i de gust a cada capítol. Estic segur que allò que m'apassiona de la magnífica escriptura de l'aventura dels dos amics —Clive Linley, compositor modern britànic, i Vernon Halliday, director de *The Judge*, un diari seriós i bo— és la contemporaneïtat que desprèn. Per arribar a un testimoniatge quasi delirant, puc assegurar que en un recentíssim viatge amsterdamer em pensava que podria trobar-me aquests personatges entre la multitud tranquil·la i civilitzada que passava davant el cafè Luxembourg, o entre els passatgers de l'Estació Central, o els vianants del Brouwersgracht. La peripècia, que duu com a exordi uns magnífics versos de **W. H. Auden**, comença un matí fred de febrer a la cerimònia de cremació de les despulles d'una dona, Molly Lane, de la qual tres dels quatre protagonistes han estat amants, i un, marit. A partir d'aquest fet, McEwan, amb una habilitat de narrador que coneix com es maneja aquesta frase curta, amb molt poques subordinades, cavalcant a un trot suau que et permet aficar-te in crescendo dins el cervell i les emocions dels personatges, teixeix un entramat moral que et posa en escena problemes que t'interroguen, et corprenen i et fan pensera. I quan una obra fa pensera, puc assegurar que és totalment recomanable. La relectura és el millor.

Quaranta anys de Serra d'Or

Per molts d'anys, *Serra d'Or*! Sí, el número 478 d'octubre de *Serra d'Or*, la revista que editen les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, està dedicat a la celebració dels seus quaranta anys de vida. I aquest és un fet que puc assegurar que constitueix una tradició en una cultura com la catalana, que al llarg d'aquests darrers tres segles ha tingut tota casta d'inquisidors que l'han tractada d'anorrear de la capa de la Terra. I aquestes tradicions com la de *Serra d'Or* són l'humus que permet planters de creixença tan necessaris en una època de desertització cultural i d'analfabetisme

Aparador

Semblances i comentaris

Aquest llibre de Josep Massot, *Semblances i comentaris* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat) recull en les tres-cents cinquanta planes un conjunt de treballs, generalment curts, que toquen tots els temes que interessin aquest filòleg, folklorista, lingüista i historiador. El llibre està dividit en sis parts que ordenen els papers que provenen en bona part de conferències, taules rodones, presentacions o comentaris, ben crítics, de llibres. És

un gust poder trobar la visió massotiana de les Balears a través de la crítica del llibre de **Miquel Àngel Casanovas** *Història de les Illes Balears*; conèixer la petita història dels cinc-cents anys d'activitat editorial a Montserrat; veure els rigorosíssims retrets de detall que fa a l'obra de **Pere Marcet i Joan Solà** *Història de la lingüística catalana 1775-1900*; i, sobretot, assaborir els magnífics homenatges, que conjuminen informació i amenitat, per a

creixent. L'actual director de la publicació, el savi treballador i monjo benedictí mallorquí **Josep Massot i Muntaner**, recorda en un clarificador editorial commemoratiu que la definició de la revista segons un projecte de reglament era: «una revista editada a Montserrat, amb l'ajut d'un grup d'intel·lectuals, redactada en català i destinada a oferir col·laboracions literàries, informacions, cròniques, etc., sobre aspectes diversos de la vida religiosa, cultural i social». Això fou tot un repte en la negra nit franquista de l'any 1959 i, sobretot, pel fet d'estar escrita tota en català, la revista es convertia en material subversiu malgrat estar avalada per uns monjos. Per la meua lectura quasi constant de les diferents èpoques a partir dels anys seixanta, puc testimoniar que en aquells anys difícils *Serra d'Or* era una eina ben feta que ens informava, ens ensenyava i ens entretenia, tres funcions ben essencials i difícils. Aquest número extraordinari duu unes noranta pàgines de dossier que repassa les quatre dècades de la revista en els seus eixos fonamentals: tant ens conta els noms i llinatges de les persones que han travessat aquesta aventura intel·lectual com ens explica el terribles parany de la censura, la manera de fer crítica o els enyorats absents. **Marta Nadal, Vinyet Panyella, Jordi Castellanos, Josep Faulí, Albert Mament, Jordi Coca, i Isidor Cònsul** són alguns dels articulistes que repassen aquesta fita històrica. En una època

com l'actual, orfe d'ètica, amb amenaces contra la identitat nacional i amara de corrupcions, en què no hi ha revistes que abastin tot el territori dels Països Catalans, amb l'excepció d'*El Temps*, aquesta revista pot ser allò que Massot espera aconseguir: «un òrgan imprescindible per als qui volen seguir el pols de la vida cultural catalana, al Principat, al País Valencià, a les Illes Balears, a la Catalunya del Nord i al petit reducte de l'Alguer, a Sardenya». Tot un repte.

Contra l'amnèsia històrica

Perquè calen molts de treballs per fer també en la recuperació de tanta amnèsia històrica, voldria recomanar un llibre que ens dona el perfil i el testimoni dels darrers mesos de vida de l'escriptor gironí Rahola, afusellat el 15 de març de 1939, quan tenia cinquanta-vuit anys. **Carles Rahola, afusellat** (Empúries), de l'historiador **Josep Benet**, és una obra que continua la trajectòria d'aquest estudiós que —des d'aquell llunyà text *Catalunya sota el règim franquista*, publicat amb pseudònim per les Edicions Catalanes de París el 1973— ha anat escorcollant arxius oficials i particulars per fer conèixer l'abast i la crueltat de la repressió franquista a Catalunya. Cal subratllar que les causes militars franquistes, malgrat que el dictador morís el 1975, no s'han pogut consultar fins vint anys després. Fruit d'aquestes investigacions i de l'abundant documentació obtinguda va ser el llibre *La mort del president Companys* (Empúries), que va sortir l'any passat, i aquest sobre Rahola que apareix en el seixantè aniversari del seu afusellament i ens dona una visió completa de la seva vida de periodista, assagista i historiador; de la seva ideologia catalanista, republicana i federalista i, també, de la bonhomia del seu tarannà, que es demostra en les seves nombroses amistats de tota casta, especialment la del poeta **Joan Maragall**, el novel·lista **Prudenci Bertrana**, l'escriptora **Caterina Albert** i l'humanista **Jordi Rubió**, entre d'altres. L'ocupació de Girona pels franquistes, el consell de guerra sumaríssim d'urgència contra Rahola i la sentència de mort són pàgines que ens fan veure amb documents fefaents l'oiosa retòrica del feixisme i la seva capacitat assassina de tot el que constituïa catalanitat i llibertat. Les claus del drama personal d'un escriptor i intel·lectual català com Rahola, afusellat pel franquisme, són un símbol i un bon revelador més d'aquell gran intent de genocidi sobre la llengua i la cultura catalanes que cal conèixer perquè no es repeteixi pus mai més.

lingüistes (**Antoni M. Alcover, Joan Coromines, Germà Colon, Joan Veny**), per a historiadors (**Josep M. Quadrado, Jordi Rubió, Miquel Batllori, Pere Xamena**) per a escriptors i filòlegs (**Miquel Ferrà, Maria Antònia Salvà, Miquel Forteza**) i per a homes d'Església (**Pere Bosch, Irineu Segarra**). La part final són tres textos sobre l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya*, de l'Arxiu del qual des de 1991 el professor Massot és responsable, entre els quals es destaca la lliçó magistral que va fer el 18 de juny de 1999 quan l'investiren doctor *hono-*

ris causa de la Universitat de les Illes Balears, i on ens conta d'una forma que conjuga la riquesa erudita amb el pler narratiu la relació entre el cançoner popular de Catalunya i les illes Balears, detallant les missions de recerca de cançons i músiques populars a les Illes i fragments de les cròniques dels seus participants, en què es demostra la gran riquesa de cançons, de literatura popular, de danses i de fotografies que s'ha pogut conservar en aquesta obra, en la qual, com diu Massot al final de la seva intervenció, encara resta molta de feina per fer.

de novetats

El Nido, mestres saboners de Bunyola

nido
BUNYOLA

La indústria El Nido, ubicada a Bunyola, era coneguda popularment com sa saboneria. Abans del 1910 ja estava establerta, amb una altra denominació, al Port d'Andratx i fabricava sabó fort que s'exportava a Cuba.

L'any 1932 es constituí com a Jabones El Nido, SL, i inaugurà una nova fàbrica. Des de llavors ha produït tot tipus de sabó: sabons forts i fluixos per a la bugada; sabó d'exportació, denominat de l'Havana; sabons industrials per a empreses de brodat; sabons de tocador, sabons en pols, sabons i cremes per afaitar; sabons líquids; etc.

En l'actualitat, El Nido disposa d'una nova gamma de productes artesanals per satisfer la demanda de molts d'usuaris que han optat pel consum de productes naturals i ecològics. La matèria activa dels sabons de la marca de Bunyola és l'oli d'oliva i altres olis de qualitat, els quals –combinats amb la sosa o la potassa càustica, que s'extreu de la cendra de les clovelles d'ametlles i de la calç– formen els sabons naturals i biodegradables que no contaminen el medi ambient. Tots els productes amb la marca El Nido o Polneu tenen registre sanitari i es poden emprar en indústries alimentàries.

Sa saboneria "El Nido SL". Paratge Vinyetes, s/n. 07110 Bunyola. Tel. i fax: 971 61 31 21

S'Hostal d'Algaida

Durant el segle XIX, donada la privilegiada situació del poble, a Algaida s'instal·laren gran nombre d'hostals per acollir diligències i viatgers. Aquests hostals no oferien habitacions, sinó pallers on descansaven els cavalls. Els seus amos menjaven una mica i tornaven a emprendre la marxa cap al mercat de Palma o cap a un altre indret de Mallorca.

Com a testimoni d'aquest passat encara es conserva S'Hostal d'Algaida, propietat de les germanes Pizà. El seu pare va muntar el negoci l'any 1961, amb la intenció que les seves filles el regentassin. La construcció ha sofert tres reformes, però la restauració s'ha fet conservant l'estructura i la façana originals.

Avui, S'Hostal d'Algaida és un restaurant on s'ofereix cuina mallorquina. La carta està formada per més de 30 plats casolans, entre els quals es troben la llengua amb tàperes, les sopes mallorquines, el frit i els fideus de caseta, que es fan amb conill i caragols.

Dins el restaurant hi ha un reservat anomenat el finestró,

un lloc d'exposició i venda de productes mallorquins: hi ha figues seques, olives trencades, oli, pots de fonoll marí amanit amb vinagre de vi, tàperes, confitura i botelles d'herbes. També s'hi ven sobrassada, camallot i altres embotits de matança.

S'Hostal d'Algaida. Carretera de Manacor, quilòmetre 21. Algaida. Tel. 971 66 51 09

Consell de Mallorca
Foment i Ocupació

"la Caixa"

200 *oficines*
al seu servici

*La 1ª xarxa bancària
a les Illes Balears*

**EL GOVERN DE LES ILLES BALEARS I LES
EMPRESSES, INSTITUCIONS I ORGANISMES
AFRONTEN L'EFFECTE 2000.**

Unes organitzacions que donen mostres

del progrés de la nostra terra i que

contribueixen decisivament a consolidar

la imatge de la nostra comunitat

autònoma com a un lloc modern, sòlid

i segur. Una comunitat que funciona.

L'objectiu és mantenir l'1 de gener del

2000 els nostres nivells de competitivitat

tant en les administracions públiques,

com en les pimes i les grans empreses.

Si encara en teniu algun dubte,

telefonau-nos.

**Superaran
l'any 2000**

PLATAFORMA

902 31 12 99

<http://www.caib.es/e2000>

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Hisenda, Pressuposts,
Energia i Innovació Tecnològica

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Associació joves
empresaris de Balears

Cambres de Comerç
de Balears